

SAMMENLAGTE INSTITUTTER:

Ulykkeligt politisk tvangsægteskab

Det tvungne bryllup mellem to forskningsinstitutioner giver ikke glade børn.

Af Poul Kjar

- Der er en konflikt indbygget i ægteskabet mellem Institut for Menneskerettigheder og Institut for Internationale Studier, der slås om den samme økonomiske bevilling. Det er min stemme, der er afgørende i konflikten, siger Uffe Ellemann-Jensen, formand for de to institutters fælles centerbestyrelse.

Den tidligere formand for partiet Venstre og tidligere udenrigsminister tilføjer:

- Begge institutter er nogenlunde lige sure på mig, og det må skyldes, at jeg har fundet en balance i tingene.

Loven om etablering af Dansk Center for Internationale Institut og Menneskerettigheder blev vedtaget af Folketinget 29. maj 2002 efter flere måneders politisk kamp og heftig offentlig debat.

Stridens kerne var spørgsmålet om daværende Center for Menneskerettigheder, som politiske kræfter i folkettingen ønskede at lukke.

Da det ikke kunne lade sig gøre, blev der indgået et politisk kompromis, hvor Institut for Menneskerettigheder blev lagt sammen med Institut for Internationale Studier (DIIS) under en fælles centeradministration og -bestyrelse. Centerformanden, i øjeblikket Uffe Ellemann-Jensen, udpeges af udenrigsministeren.

Danida finansierer den udviklingsrelaterede del af forskningen i det nye Institut for Internationale Studier og har således en klar interesse i, at forskerne har de bedst mulige organisatoriske betingelser.

Direktøren for Institut for Internationale Studier Per Carlsen siger:

- Den overordnede centerkonstruktion er meget tung og tager alt for mange kræfter. Morten Kjærum (direktør for Institut for Menneskerettigheder, red.) og jeg bekriger jo hinanden for at få flest økonomiske ressourcer. Ellers var vi jo dårlige direktører.

Hvad ville du gøre, hvis du fik mulighed for at lave om på konstruktionen?

- Hvis vi fik en ny regering, så ville jeg foreslå, at man skar centerbestyrelsen med Uffe Ellemann-Jensen væk og ligeledes slankede centeradministrationen – og så skulle de to institutter have hver deres bevilling, som der ikke skulle kæmpes om.

Direktøren for Institut for Menneskerettigheder Morten Kjærum er i dette spørgsmål helt enig med sin kampfælle. Han siger:

- Synergien og samarbejdet er vigtigere end de formelle strukturer. Vi har jo mulighederne for i europæisk sammenhæng at skabe et enestående forskningsmiljø. Derfor bør det overvejes, om ikke konstruktionen skal ændres.

Dertil svarer Uffe Ellemann-Jensen:

- Måske havde det været lettere at lade det gamle Center for Menneskerettigheder fortsætte for sig selv, men nu ser loven ud, som den gør, og så må vi få det til at fungere.

Læs s. 4-5 hvor Udvikling sætter fokus på Danidas forskningsmidler

NYT FRA DANIDAS STYRELSE Af Bo Simonsen

Nu kan sorte firmaer nøjes med at være halvt så sorte

Danidas 'Virksomhed-til-Virksomhedsprogram' – VtV-programmet – har i snart 10 år været fødselshjælper for samarbejder mellem danske og sydafrikanske virksomheder. Men programmet er endnu ikke kommet helt op på fulde omdrejninger.

Danske virksomheder kan gennem VtV-programmet få hjælp til udvælgelsen af den rette samarbejdspartner, der i det sydafrikanske kan give adgang til nye markeder, produkter og produktionsmuligheder. Hjælpen til udvælgelse kan følges op af økonomisk støtte. Omvendt vil den lokale sydafrikanske virksomhed styrke sin position gennem adgang til dansk knowhow og teknologi – og det skulle også gerne kaste flere arbejdspladser af sig blandt den sorte sydafrikanske befolkning.

Et antal danske og sydafrikanske virksomheder har i tidens løb fundet hinanden – men langt fra så mange som forventet. Siden VtV-programmets start i 1995 har en væsentlig betingelse for at få støtte gennem programmet nemlig været et krav om 'sort aktiemajoritet', med andre ord minimum 50,1 procent sort ejerskab. Dette har været helt i tråd med den sydafrikanske regerings politik. Men den sorte befolkning er kun i ringe grad blevet inddraget i

forretningslivet i Sydafrika og endnu mindre i ledelse og management. Danske virksomheder og interesseorganisationer har gentagne gange argumenteret for, at kravet om de minimum 50,1 procent sort ejerskab har stået i vejen for det dansk-sydafrikanske forretningssamarbejde.

Betingelsen om sort majoritetsejerskab er nu lempet, og der stilles nu kun krav om minimum 25,1 procent sort ejerskab for at opnå støtte gennem VtV-programmet. Sorte virksomheder kan altså nu blot være halvt så sorte.

Det ligger helt i tråd med den ændrede sydafrikanske politik i rammeloven *Broad-Based Black Economic Empowerment Act*, hvor en *sort empowered virksomhed* er en virksomhed, hvor mindst 25,1 procent ejes af sorte personer. Og hvad er så en *sort person*? Det er ifølge den sydafrikanske lov både afrikanere, farvede og indere. Danidas styrelse har nu sagt god for de nye retningslinjer for VtV-programmet i Sydafrika.

Fattigdomskredit til Vietnam

Fra Afrika til Asien: Styrelsen har tiltrådt en bevilling på 342 millioner kroner til fortsat at reducere den andel af befolkningen, som lever under fattigdomsgrænsen i Vietnam. Den danske støtte gives som en del af Verdensbankens såkaldte *fattigdomskredit*. Fattigdomskreditterne omfatter støtte til den fortsatte overgang til en socialistisk markedsøkonomi, til aktiviteter, der modvirker skævvridninger som følge af økonomisk vækst, og til den videre udvikling af en effektiv regeringsførelse og moderne administration. *Moderne administration* betyder blandt andet bedre formidling om Vietnams lovgivning til borgere og virksomheder samt forstærket krav om åben licitation.

Det betyder også, at provinser og distrikter får bedre muligheder for at opkræve skatter og mere indflydelse på anvendelse af de offentlige indtægter.

Lovgivning, licitationer og skatter lyder måske lidt småkædeligt og matcher ikke det traditionelle billede af u-landbistand, hvor glade børn er kommet i skole, og kvinden trækker vand op af landsbyens nye Danida-finansierede brønd. Men udviklingsbistand er, som det vil være læserne af denne avis bekendt, et bredt begreb, og eksempelvis viden om, hvad der er gældende ret, er både nyttig for at undgå at ende bag tremmer og medvirkende til at udvikle en moderne markedsøkonomi – socialistisk eller ej.

Andre projekter og programmer tiltrådt af Danidas styrelse:

- Støtte til vand- og sanitetssektoren i Burkina Faso. 345 mio. kr.
- Projekt for bekæmpelse af hiv/aids i Burkina Faso. 25 mio. kr.
- Miljøprogramstøtte til Vietnam. 250 mio. kr.
- Fireårig programstøtte til Den Internationale Sammenslutning for Naturbevarelse (IUCN). 80 mio. kr.
- Toårig samarbejdsaftale med Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO). 40 mio. kr.
- Konflikt- og terrorismeforebyggelse i Centralasien 10,7 mio. kr. (Se artiklen side 3).

bosimo@um.dk

Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde har til opgave at rådgive Udviklingsministeren. I praksis bliver bilaterale og multilaterale projekter og programmer til over 10 millioner kroner samt oplæg til nye strategier og handlingsplaner forelagt styrelsen til godkendelse. Læs mere om styrelsens medlemmer, mødeplan og tiltrådte bevillinger på [www.um.dk/da/menu/ Udviklingspolitik/OmDanida/StyrelsenRaadet/Styrelsen](http://www.um.dk/da/menu/Udviklingspolitik/OmDanida/StyrelsenRaadet/Styrelsen)

Folkepartiets fingeraftryk

- Det kan være med til at sikre danskernes opbakning til u-landsbistanden, at vi truer med at skære i bevillingerne til de lande, som ikke vil modtage afviste asylansøgere, siger Peter Skaarup, Dansk Folkepartis udenrigspolitiske ordfører.

Af Poul Kjar

Den nye finanslovsaftale mellem regeringen og Dansk Folkeparti skærper muligheden for at skære i udviklingsbistanden til de lande, der ikke samarbejder om en hurtig og effektiv modtagelse af egne borgere, der er blevet afvist som asylansøgere i Danmark.

Fire gange om året skal regeringen og Dansk Folkeparti mødes for at drøfte de enkelte landes samarbejdsvilje og på den baggrund vurdere, om truslen skal udmøntes i en konkret nedskæring af udviklingsbistanden.

De lande, hvor det ifølge aftalen mellem Dansk Folkeparti og regeringen kan komme på tale at indføre bistandssanktioner, er Irak, Afghanistan, Kenya (somaliske flygtninge), Kosovo, Armenien, Somalia, Iran og Etiopien.

- Landene må forstå, at vi stiller krav til deres velvilje i forhold til at modtage deres egne statsborgere, og sammenhængen mellem integrationspolitik og udviklingsbistand er uhyre vigtig også i forhold til at legitimere den danske hjælp til u-landene, siger Peter Skaarup fra Dansk Folkeparti.

Men risikerer man ikke at straffe fattige og uskyldige mennesker for vrangvillige regeringers ugeringer?

- Jo, det er en risiko, og det er derfor vigtigt at målrette vores indsats, så den rammer regeringerne og ikke befolkningerne. Man må kunne overføre princippet om *smart sanctions* til det her område, og man kan inddrage diplomatiske trusler, siger Peter Skaarup(DF) og nævner som et eksempel, at vi kan undlade at vise velvilje over for Armenien, der ønsker optagelse i en række internationale organisationer.

Integrationsminister og udviklingsminister Bertel Haarder(V) siger:

- Det er helt i overensstemmelse med regeringens politik, når Danmark kæder hjemsendelse af asylansøgere sammen med udviklingsbistand til modtagerlandene, og der er ikke noget odiont i at forlange, at civiliserede nationer tager deres egne statsborgere retur.

Ifølge ministeren vil Danmark for eksempel kunne skære i støtten til Afghanistan, hvis ikke den afghanske regering lever op til aftalerne om at tage imod landets egne statsborgere. Den danske regerings trussel om at skære i udviklingsbistanden til Afghanistan er blevet luftet over for landets myndigheder ved flere lejligheder – senest af Bertel Haarder i september 2004.

- Men truslen om at skære i bistanden er jo til for ikke at blive brugt. Hvis vi for eksempel droppede al bistand til Afghanistan, så ville vi ikke få sendt så meget som én afvist asylsøger tilbage, og det ved Dansk Folkeparti godt, siger Bertel Haarder.

Integrationsministeriet afsluttede i oktober 2004 forhandlingerne med Afghanistan om at tage egne statsborgere tilbage til sikre provinser omkring hovedstaden Kabul.

I Irak forhindrer sikkerhedssituationen, at Danmark kan sende afviste asylansøgere retur. I begge lande støtter Danida bistandsaktiviteter til gavn for lokalbefolkningen og hjemvendte flygtninge.

Danida forbereder derudover nærområdeindsatser i Kenya og Somalia, der blandt andet går ud på at styrke myndighedernes indsats for at håndtere nuværende og fremtidige flygtningeproblemer. I Kosovo støtter Danida fremme af erhvervsudviklingen for at gøre det lettere for returnerede flygtninge at finde et arbejde. I Armenien forberedes støtte til en reintegrationsindsats inden for rammerne af regeringens 'Kaukasusprogram 2005-2007'.

Endelig udarbejdes opfølgingsplaner for Iran, Etiopien og i forhold til statsløse palæstinensere, der rejser retur til Libanon.

Poul Kjar er journalist på Udvikling.

poukja@um.dk

AFVISTE ASYLANSØGERE

2.245 afviste asylansøgere er i aktuel position til at blive sendt tilbage. Her er listen over udvalgte nationaliteter pr. oktober 2004.

Irak	629
Serbien og Montenegro*	577
Afghanistan	209
Statsløse palæstinensere	175
Bosnien-Hercegovina	74
Makedonien	63
Somalia	59
Armenien	58
Iran	49
Aserbajdsjan	33
Libanon	27
Rusland	27
Vietnam	17
Øvrige lande	348

* Heraf Kosovo 414

Dansk bistand til 'stan-landene'

Efter 11. september har verden for alvor fået øjnene op for konflikterne i Centralasien. Problemerne stammer tilbage fra Sovjetunionens opløsning. Danida giver nu 10,7 millioner kroner til terrorforebyggelse i de såkaldte stan-lande.

Af Kalika Bro-Jørgensen

- Mange regeringer har brugt 'krigen mod terror' til at dække over brud på borgernes menneskerettigheder. Den type statsterror forsøger vi også at bekæmpe, siger Claus Folden, der arbejder som koordinator for den Genève-baserede International Organization for Migration (IOM).

Danida har netop bevilget 10,7 millioner kroner til terrorforebyggelse i de centralasiatiske republikker – et projekt, der ledes af IOM i samarbejde med Dansk Flygtningehjælp og Dansk Institut for Menneskerettigheder.

Efter 11. september har NGO'erne i de overvejende muslimske republikker Tadsjikistan, Turkmenistan, Kasakhstan, Usbekistan og Kirgisistan oplevet et øget fokus fra omverdenen. Donorerne har hævet deres bevillinger til IOM fra under én million dollars i 2001 til over fem millioner dollars i år.

Men de konflikter, Claus Folden ønsker at løse, stammer ikke fra Al-Qaeda, men tilbage fra Sovjetunionens opløsning.

Mindretal og migranter

Det er et utal af uløste problemer ligger til grund for konflikterne i de centralasiatiske republikker. Men løsrivelsen fra Sovjetunionen i 1991 antændte gløder, der længe havde ligget og ulmet.

Regeringerne indførte med ét grænsekontrol i en region, hvor folk var vant til at færdes frit. Mindretal blev fanget på de forkerte sider af grænserne, og migranter strømmede over dem. Senere kom også flygtninge fra Afghanistan, Pakistan og Kina.

Da arbejdsløsheden samtidig steg, og de sociale ydelser faldt, fik fattigdommen de 'fremmede' til at virke som en trussel. Deres status blev forringet, og grænsekontrollen skærpet. Dette ledte til opstande, der – selv om de var små – blev slået hårdt ned på af regeringerne.

Virkningen var modsat hensigten, og konflikterne eskalerede til voldelige oprør og terrorisme. Regeringerne blev kun hårdere i filten og brugte terrortruslen som påskud for ikke at gennemføre tiltrængte politiske og økonomiske reformer.

- Vores projekt bygger på en klar formodning om, at konflikterne bunder i manglende dialog mellem civilsamfundet og staten. Er der ingen eller ringe plads til at udtrykke politiske holdninger, marginaliseres folk, siger Claus Folden og fortsætter:

- Vi prøver ikke at bekæmpe terrorisme direkte, men derimod at skabe en bedre økonomisk og politisk situation. En desillusioneret, undertrykt befolkning er godt rekrutteringspotentiale for militser.

Kun benzinen mangler

Planen med projektet er at reformere domstole, politi og anklagemyndigheder. Der skal oplyses bredt i befolkningen – men også blandt grænsevagterne – om menneskerettigheder. Og et netværk af lokale NGO'er skal opbygges.

Det kan lyde som et umuligt projekt – ikke mindst de begrænsede midler taget i betragtning. Men Claus Folden er fortrøstningsfuld. IOM har været baseret i Centralasien siden midten af 1990'erne, så netværket og kontakterne er skabt, og der bliver ingen etableringsudgifter.

- Vi har bilerne, det er kun benzinen, der mangler, som han selv udtrykker det.

- Vi har også tillid og legitimitet hos befolkningen såvel som autoriteterne. Og det åbner en masse døre for vores partnere (Dansk Flygtningehjælp og Institut for Menneskerettigheder, red.), der dermed får lettere ved at etablere egne kontakter, siger Claus Folden.

Alle tre parter har de seneste par år arbejdet sammen om lignende projekter i Centralasien – men i mindre målestok.

Kalika Bro-Jørgensen er journalistpraktikant i Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed (kalbro@um.dk).

Læs mere om

det lokale NGO netværk på: www.dolinamira.org

IOM på: www.iom.int

Dansk Flygtningehjælp på: www.flygtning.dk

Dansk hjælp til Beslan

FN's Børnefond UNICEF har indledt et projekt, der skal skaffe psykologbistand til de knap 700 overlevende skoleelever samt til de forældre og lærere, der i begyndelsen af september blev taget som gidsler på en skole i Beslan i Nordossetien.

Danmark bidrager med 300.000 kroner til projektet. Cirka 130 skolebørn blev dræbt ved gidseltagningen, mens godt 300 blev såret. Mange af børnene og deres familier har behov for længerevarende psykologbistand, og kapaciteten hos de lokale myndigheder er utilstrækkelig. Fra dansk side bidrager desuden Dansk Flygtningehjælp og Dansk Røde Kors ved at sende psykologer til det terrormramte lokalsamfund. /JC

BAND AID SPILLER ATTER OP TIL DANS

I 1984 skrev en flok rockstjerner historie ved at indspille sangen 'Do They Know It's Christmas' under navnet Band Aid.

På de 20 år, der er gået siden da, har sangen indbragt mere end 1,4 milliarder kroner til nødlidende i Etiopien. Nu skal bedriften gentages. I november gik en ny Band Aid-besætning i studiet for at genindspille sangen. Denne gang skal pengene gå til både Etiopien og Darfur. Singlen er spået mindst lige så stor succes som sin forgænger, og den britiske regering har på forhånd lovet, at pengene vil gå uskåret til Afrika, da der ikke skal betales skat eller moms af singlen, som sjovt nok rammer butikkerne netop, inden julehandelen går i gang i år.

Projektets bagmand, musikeren Bob Geldorf, har denne gang samlet nye og gamle stjerner som Bono, Coldplay, Radiohead, ex-beatlen Paul McCartney, Robbie Williams, Dido og en række andre kendte musikere, der alle ved deres deltagelse er med til at øge opmærksomheden om problemer som sult og borgerkrig i u-landene.

Sult og underernæring dræber hvert år flere mennesker end aids, malaria og tuberkulose tilsammen, og det anslås, at 198 millioner afrikanere syd for Sahara lever i sult.

/tb

Frustrerede forskere

Mere vægt på bistandsrelevansen når der gives bevillinger til u-landsforskningen, siger Danida. Men det giver ikke mere arbejde til danske forskere.

Af Poul Kjar

'Jeg forsker i aids, der slår mange mennesker i u-landene ihjel, derfor skal jeg have mange flere millioner til min forskning ...'

'Min forskning i beninske dværggeders mælkeproduktion er mere anvendelsesorienteret end din, derfor skal jeg have flere penge end dig ...'

'Min forskning i oprindelige kulturers overlevelsesstrategier er grundlaget for overhovedet at arbejde i Den tredje Verden, derfor skal jeg ...'

Debatten om prioriteringen af Danidas forskningsmidler – 223 millioner kroner om året, eller hvad der svarer til den årlige danske bistand til programsamarbejdslandet Nicaragua – befinder sig alt andet lige på et højere niveau. Men konkurrencen mellem forskere og forskningsinstitutioner er benhård, og der kommer ikke flere forskningsmidler til danske forskere. Selv om Danida nu styrker forskningen i sektorprogrammerne.

Danidas nye forskningsredegørelse siger lige ud, at styrkelsen af forskningen i sektorprogrammerne ikke kan øremærkes til danske forskere.

- Den danske ressourcebase har troet eller forventet, at forskningsmidlerne i sektorprogrammerne kunne reserveres til danske forskere. Men det er jo imod hele filosofien i sektorprogramtankegangen, siger Danidas chefkonsulent på forskningsområdet, Anne Birgitte Hansen, der er en af penneførerne på forskningsredegørelsen.

Dertil kunne man fristes til at sige, at det jo netop er hele pointen med udviklingsbistanden, at udviklingslandene skal lære at klare sig selv. Det er ikke for de danske forskeres skyld, at Danida støtter udviklingsrelateret forskning. Eller hvad?

- Korrekt, siger Anne Sørensen, der er koordinator af jordbrugsnetværket, som er et Danida-støttet netværk med en række danske universiteter og forskningsinstitutioner, der har til huse på Landbohøjskolen. Jordbrugsnetværket har til formål at fremme brugen af jordbrugsrelateret forskning i udviklingsbistanden. Hun uddyber:

- Men sagen er, at danske forskere har meget at byde på, og de lokale forskningsmiljøer kan lære en hel del af de danske forskere. Ikke mindst i forhold til det metodiske – den problemorienterede tilgang til forskning, det tværdisciplinære og det partcipatoriske.

Det frie forskningsmarked

Det synes indlysende, at der er brug for danske forskere til at hjælpe u-landenes forskningsinstitutioner og -miljøer op på et højere niveau og dermed få mest muligt ud af forskningsbevillingerne inden for sektorprogrammerne.

Ikke mindst fordi det faktisk har vist sig at være vanskeligt i praksis at få inddraget forskningen i sektorprogrammerne, blandt andet fordi de lokale forskningsinstitutioner er meget svage. Chefkonsulent Anne Birgitte Hansen formulerer det på følgende måde:

- Hvis de danske forskere har komparative fordele, så vil forskningsinstitutionerne i udviklingslandene også trække på de danske kollegaers viden og afsætte nogle af pengene inden for sektorprogrammerne til danske forskere. Men det er klart, at de danske forskere skal ud og konkurrere om projekterne.

Anne Sørensen og jordbrugsnetværket arbejder netop på at udvikle samarbejdet mellem netværkets danske forskningsinstitutioner og forskningsinstitutioner i udviklingslandene – også i forhold til den forskning, der finder sted inden for sektorprogrammerne.

Og det er lykkedes af og til. Netværket er indblandet i et fælles ugandisk-dansk forskningsinitiativ, hvor en gruppe forskere fra jordbrugsnetværket og forskere fra forskellige institutioner i Uganda har holdt workshops og nedsat en række forskningsgrupper, der skal munde ud i konkrete forskningsansøgninger.

Forskningsinitiativet forsøger at inddrage bønder, landbrugstjenester og NGO'er i tråd med Ugandas nationale strategi for landbrugsforskning, og midlerne skal blandt andet komme fra den nationale forskningsfond i Uganda.

- Men det ligger i kortene, at det kun er de ugandiske forskere, der kan opnå bevillinger herfra. De danske forskere er alt for dyre i lønninger, siger Anne Sørensen.

Forskerne fra jordbrugsnetværket skal altså søge penge andre steder for at kunne bidrage med deres viden til et dansk finansieret – men ugandisk administreret – sektorprogram.

En naturlig konsekvens af programsektortankegangen og afbindingen af udviklingsbistanden.

Catch 22

De danske forskere fra jordbrugsnetværket har imidlertid de samme muligheder, som de altid har haft for at få finansieret deres forskning.

Det sker gennem Rådet for Udviklingsforskning (RUF), der hvert år uddeler knap 100 millioner kroner til forsknings- og forskningsbistandsprojekter – som det i Uganda.

Men problemet er bare, at forskerne fra jordbrugsnetværket flere gange har fået afslag fra Rådet for Udviklingsforskning (RUF) til lignende forskningsprojekter, der knytter an til landbrugssektorprogrammer og forskningsprioriteter i Uganda og andre programsamarbejdslande.

- Forskerne oplever at få afslag fra Rådet for Udviklingsforskning, fordi deres forskning ikke er akademisk nok, eller måske har været for tæt knyttet til sektorprogrammerne - også selv om de forsøger at kombinere den anvendte forskning med det mere langsigtede. De føler dermed, at tingene bider sig i halen. Deres forskning er vældig relevant, men de kan hverken få den finansieret det ene eller det andet sted, siger Anne Sørensen.

- Idéen med forskningsrådsmidlerne er at støtte forskning, der er bistandsrelevant og innovativ. Hvem der får pengene, vil altid ske på baggrund af forskningsrådets konkrete afvejning af, hvilke ansøgninger der bedst opfylder flest af de opstillede mål for forskningsstøtten, svarer Anne Birgitte Hansen fra Danida.

Anne Sørensen fra Jordbrugsrådets mener – på lige fod med andre udviklingsforskere, som Udvikling har talt med – at forskningsrådets retningslinjer for, hvad man kan støtte, er for uklare. Det skaber forvirring og usikkerhed i forskningsmiljøet. Der er ifølge Anne Sørensen behov for, at forskningsrådet gentænker kriterierne for at uddele penge og omsætter de gode hensigter om at styrke den bistandsrelaterede forskning i konkrete retningslinjer.

- Jeg kender godt til frustrationerne i forskningsmiljøet, men for mig at se er forskningsrådets overordnede mål for tildeling af forskningsmidler rimeligt klare. Det handler om faglig kvalitet og relevans, og forskningsprojekterne skal tage udgangspunkt i det, som udviklingslandene har behov for, siger Anne Birgitte Hansen.

Hun vil dog ikke afvise, at der er behov for tydeligere at konkretisere de overordnede mål og kommunikere dem klarere ud til alle parter.

Anvendt kontra fri forskning

Danidas øgede vægt på bistandsrelevansen i forhold til u-landsforskningen falder i naturlig forlængelse af anbefalingerne i Hernes-rapporten (april 2001) – opkaldt efter formanden for kommissionen. Rapporten anbefalede, at Danida i langt højere grad udnytter og inddrager den Danida-finansierede forskning og vidensproduktion i alle sektorprogrammerne.

Det er en positiv udvikling, mener både Danidas Anne Birgitte Hansen og jordbrugsnetværkets Anne Sørensen. De ser ikke nogen fare for, at den frie forskning risikerer at få tildelt færre midler på bekostning af den anvendte forskning.

Men det er der til gengæld andre, der er bekymrede for, blandt andre professor i International Udvikling på Roskilde Universitetscenter og medlem af Danidas Styrelse, Henrik Secher Marcussen. Han siger:

- Nu skal forskningen være en del af udviklingsbistandens værktøjskasse. Det er naturligt og logisk for dele af bistanden, ikke mindst for den tekniske del. Men grundforskning er en forudsætning for en stor del af den anvendte forskning. Der er tale om en forskningsfødekæde, som man ikke bare kan tappe af. Naturligvis har universiteterne selv en rolle at spille, men man skal se på tingene i sammenhæng.

Henrik Secher Marcussen er ikke blind for, at den lokale forskningskapacitet i u-landene skal styrkes, og at det kan ske gennem sektorprogrammernes støtte og opbygning af lokale forskningsinstitutioner og -miljøer. Men når han læser Danidas nye forskningsredegørelse, så bliver han bekymret for, at bevillingerne fra forskningsrådet i for høj grad bliver resultatfokuserede, og at det vil gå ud over grundforskningen, som for eksempel danske ph.d.-studerendes feltarbejde.

Men ifølge Danidas Anne Birgitte Hansen kan grundforskning, der gavner udviklingsbistanden, stadig finansieres af forskningsrådet. Hun mener i det hele taget, at mange af de danske forskeres frustrationer og bekymringer udspringer af misforståelser og dårlig kommunikation mellem Danida og forskningsmiljøet. Også på det punkt er Anne Sørensen fra jordbrugsnetværket enig med Anne Birgitte Hansen – dialogen og debatten om forskningsmidlerne er for dårlig.

Og det må der kunne gøres noget ved. Man kunne jo begynde med at tale sammen.

Forskningsredegørelsen: www.um.dk/da/menu/Udviklingspolitik/PolitikOgStrategier/TemaerIBistanden/Forskning/

Forskningsrådet for Udviklingsforskning: www.um.dk/da/menu/Udviklingspolitik/OmDanida/ForskningsraadetRUF

Jordbrugsnetværket: www.netard.dk

DET GÅR FORSKNINGSMIDLERNE TIL

Danidas støtte til udviklingsrelateret forskning i 2004 er på 223 millioner kroner. Hertil kommer så den forskning, der finder sted og bliver finansieret inden for Danidas sektorprogrammer.

Forskningsmidlerne bliver anvendt inden for tre forskellige områder:

1. Forskningsrådet for Udviklingsbistand (RUF)

RUF råder over 96,7 millioner kroner (2004).

- Forskningsbevillinger går til rene forskningsprojekter såvel som projekter, der har til formål at opbygge forskningskapacitet i udviklingslande (de såkaldte Enreca-projekter, der er langsigtede samarbejdsprojekter mellem forskningsinstitutioner i udviklingslandene og i Danmark, der støtter opbygning til u-landenes egen forskningskapacitet).
- Forskningsbevillingerne dækker alle faglige discipliner og går til forskere på universiteter og forskningsinstitutioner i Danmark (og udviklingslandene i samarbejde med danske forskere).
- I 2003 tiltrådte RUF i alt 57 projekter ud af 210 ansøgninger. Det største antal ansøgninger kom fra Københavns Universitet og Landbohøjskolen.
- Som en del af besparelserne på u-landsbistanden (2002) er der blevet skåret cirka 3,5 millioner kroner på Forskningsrådets årlige bevilling.

2. Forskningsstøtte til danske forskningsinstitutioner

Danidas forskningsstøtte til danske forskningsinstitutioner, forskningsnetværk og udredninger er på 50 millioner kroner (2004). Bevillingerne går blandt andet til:

- Netværk for Jordbrugsrelateret Ulandsforskning (1,2 millioner kroner) og tilsvarende netværk inden for sundhed og fjerkræ.

- Dansk Center for Internationale Studier (DIIS) (18,3 millioner kroner over Danidas driftsbevilling).

3. Støtte til international forskning

Danidas støtte til international forskning er på 68 millioner kroner (2004):

- Den største del af pengene (42 millioner kroner) går til 15 selvstændige forskningscentre under CGIAR (Den Konsultative Gruppe for International Landbrugsforskning). /PK

ET TURBULENT BRYLLUP.

Loven om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder blev vedtaget af Folketinget 29. maj 2002 efter flere måneders politisk kamp og heftig offentlig debat.

Det politiske tvangsægteskab mellem de to institutter – Institut for Menneskerettigheder (IMR) og Institut for Internationale Studier (DIIS) – skete under stort hurlumhej. Men hvordan er det gået med u-landsforskningen, der ligger under Institut for Internationale Studier (DIIS), og som modtager en årlig driftsbevilling på 18,3 millioner kroner fra Danida?

Institut for Internationale Studier (DIIS) er i sig selv en sammenlægning af aktiviteterne i det tidligere Center for Udviklingsforskning (CUF), Freds- og Konfliktforskning (COPRI), Dansk Udenrigspolitisk Institut (DUPI) og Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier.

Udvikling har talt med direktøren for Institut for Internationale Studier (DIIS), Per Carlsen:
Mere tværgående samarbejde, men ...

Af Poul Kjar

- Har det styrket den samfundsfaglige u-landsforskning, at det tidligere Center for Udviklingsstudier (CUF) er blevet lagt sammen med tre andre forskningsinstitutioner?

- Ja, det synes jeg. Der var fra start en del fordomme over for u-landsforskerne, men nu har de andre fået øjnene op for, at udvikling er tæt koblet til ikke mindst sikkerhedspolitik. Sammenlægningen er jo helt i tråd med de nye tendenser i udviklingsbistanden. Vi har oprettet fem afdelinger: 'Globalisering' og 'Udviklingsforskning', der udspringer af det gamle Center for Udviklingsforskning, og derudover 'Europæiske Studier', 'Sikkerhed og Konflikt' samt 'Holocaust og Folkedrab'. Vi har for eksempel lavet en tværgående gruppe, der arbejder med regeringens arabiske initiativ, og dér sidder forskere fra alle fem afdelinger, svarer Per Carlsen.

- Men sammenlægningen af fire selvstændige institutioner med forskellige forskningstraditioner har også givet problemer?

- Ja, det må man sige. For eksempel snakkede vi til vores store forundring om noget forskelligt, når vi brugte de samme ord. I det gamle DUPI (Dansk Udenrigspolitisk Institut, red.) var en *udredning* en form for hvidbog, der blev godkendt af bestyrelsen og sendt til regeringen, mens det for udviklingsforskerne var et *policy-studie*. Så vi har haft en øvelse med at finde ud af, hvad det er, vi taler om. Det er meget forskellige kulturer, og så er der jo også interne kampe om ressourcerne. Der opstår straks slagsmål og kævl om, hvem der skal finansiere de tværgående projekter.

- Vi har talt med flere forskere, der mener, at den frie forskningsånd fra CUF er blevet afløst af management-tankegang, hvor folk skal konkurrere om bevillingerne. Er det korrekt?

- Vi er samlet set blevet beskåret med 20 procent i forbindelse med sammenlægningen, så der skal tjenes penge. Det er vilkårene, og på det punkt er jeg rimelig hård. Men jeg er da bevidst om, at alt det uden om forskningen ikke må tage overhånd. For eksempel kan vi nemt blive reduceret til et konferencesekretariat for Udenrigsministeriet, hvis vi ikke siger fra en gang imellem. 60 procent af forskernes tid er sat af til forskning, og resten af tiden er afsat til *policy-studier*, konsulentarbejde, udredninger og formidling. Hvis du sammenligner med andre lande, så er det faktisk meget lukrative vilkår, og i modsætning til forskerne på universiteterne har forskerne hos os ikke noget undervisningskrav.

- Hvorfor er Institut for Menneskerettigheder bedre til at skaffe eksterne midler, end I er?

- De laver direkte projekter ude i felten. Det skal vi også lære. Problemet er, at jeg råder over forskere, der kan lave studier, og som kan sige noget om, hvad og hvordan tingene skal gøres, men som ikke selv kan implementere. Jeg ville gerne have lavet et projekt, der kunne forebygge *trafficking* af kvinder i Ukraine, men jeg har ingen til at sætte på opgaven. Jeg har til gengæld en mand, der kan skrive bøger om emnet.

- Men hvordan går det med samarbejdet mellem Institut for Menneskerettigheder og Institut for Internationale Studier?

- Det er en uhjælpelig konstruktion. Vi skal årligt kæmpe om midlerne, og fobierne bliver trukket op hvert år til jul inden forhandlingerne, og det er ikke det bedste udgangspunkt for at få et samarbejde til at blomstre. Men til trods for det, så begynder samarbejdet at komme i gang. Når vi afholder en konference om Rwanda, så dukker de op fra Institut for Menneskerettigheder. Og når de afholder noget om den transatlantiske menneskerettighedsdialog, så er der nogle af vores forskere, der kommer over til dem. Vi har fælles bibliotek og kantine, så mulighederne er der for fællesskab. Vi er tættere på hinanden, og det skal nok komme. Og det giver større vægt i debatten og i udlandet, når vi taler på vegne af centret.

- Hvad ville du gøre, hvis du fik mulighed for at lave om på konstruktionen?

- Så ville jeg skære centerbestyrelsen med Uffe Ellemann-Jensen og dele af centeradministrationen væk, og så skulle de to institutter have hver deres bevilling, som der ikke skulle kæmpes om. Det kunne helt sikkert få samarbejdet til at blomstre yderligere. En bestyrelse for hvert institut må være nok.

Afrika har fået sit eget EU

Europa har EU, Afrika har AU. Og Den Afrikanske Union er opbygget som en tro model af EU – men med knap så mange ressourcer. Alligevel er forventningerne til AU skyhøje – og Darfur bliver AU's svære udfordring.

Tekst og foto: Hanne Mølby Henriksen

- AU ... puster taxachaufføren, mens han småløber ved siden af sin lyseblå Lada. Tre tørre host sparkes motoren i gang. Han springer ind og giver fuld gas.

- Er det et hotel eller et kontor?

Solen hænger tungt over Addis Ababa, hvor myldretiden for længst er begyndt. Ikke mange mennesker i Etiopiens hovedstad kender til Den Afrikanske Union, der ellers har hovedsæde klos op ad byens centrum i en monstrøs bygning med vagter, flag og en mandshøj mur hele vejen rundt. Det har den haft i to år.

- Vi arbejder på at øge den folkelige forankring, oplyser AU's informationschef Desmond Orjiako fra sit kontor på 2. sal. – Det er ét af vores fokusområder.

Og fokusområder har organisationen nok af.

Afrikanerne har oprettet AU for at hjælpe hinanden med at løse kontinentets problemer med alt fra fattigdom over aids til krige og konflikter. I opbygningen har de kopieret den europæiske model med blandt andet ministerråd, kommission og parlament. Men i praksis står kapaciteten i organisationen ikke helt mål med ambitionerne. AU har endnu kun 200 ansatte, der næsten alle er gået i arv fra unionens knap så dynamiske forgænger, Den afrikanske Enhedsorganisation (OAU). Der er således ikke mange kræfter at trække på i forhold til størrelsen af Afrikas problemer.

Positive donorer

I informationsafdelingen er chefen også sin egen eneste medarbejder. Desmond Orjiakos skrivebord vakler under et bjerg af papir. Mellem lagene kimer to telefoner konstant.

- Ring senere. Ring i morgen, afbryder han ved hver eneste afbrydelse.

AU planlægger at udvide medarbejderstaben til 800 i løbet af to år. Så står styrken mål med byrden, mener den pressede informationschef.

Han fortæller, at kommissionen netop har foreslået at fastsætte næste års budget til 600 millioner amerikanske dollar. Et beløb, der rager godt op over de 43 millioner dollar, som det tidligere OAU kunne skrabe sammen til budgettet dengang, hvor langt størstedelen var finansieret af medlemslandene selv.

Hvor de mange ekstra penge til den nye union skal komme fra, har de afrikanske politikere endnu ikke diskuteret, fortæller Desmond Orjiako.

- Men vi har et godt samarbejde med forskellige venner af AU og med donorlande, oplyser han med en ikke ubegrundet optimisme.

Holdningen til den nye union er nemlig vældig positiv i donormiljøet. EU's ambassadør i Addis Ababa Tim Clarke lægger ikke skjul på, at han har store forventninger til dens virke og betydning for det afrikanske kontinent.

- AU bliver drevet af nogle meget visionære mennesker af høj kvalitet, siger han om kommissionens formand Alpha Oumar Konare og hans kommissærer. Han tilføjer:

- Problemerne i Afrika er kolossale. Men med lidt held, god vilje og hjælp både fra medlemslande og donorer kan AU godt vende udviklingen, tror jeg. Det kan meget muligt blive en ny chance for Afrika.

Darfur bliver afgørende

Gennem Danidas nyligt lancerede 'Afrikaprogram for Fred' er også Danmark blevet én af AU's mange nye sponsorer. Den danske ambassadør i Etiopien Mette Knudsen følger således udviklingen i AU meget tæt og deler en god del af Tim Clarkes optimisme.

Men hvor EU-ambassadøren fremhæver afrikanernes vilje til at løse egne problemer og selv styre ud af kriser som den i Darfur-provinsen i Sudan, udtrykker den danske ambassadør tillige bekymring over det samme.

- Der er meget høje forventninger til, hvad AU skal spille med i. Måske også for store i forhold til, hvad sådan en organisation kan efter kun to år, siger Mette Knudsen med henvisning til AU's stab på kun 200.

Hun mener, at krisen i Darfur bliver en afgørende prøve for AU, der selv skal stå i spidsen for missionen på 3000 mand.

- Derfor synes jeg, at det er lidt af et problem, at man fra Vestens side presser så meget på for at få indsat så stor en mission. Det er selvfølgelig foranlediget af de meget påtrængende behov i Sudan. Men altså... forhåbentlig ender det ikke med, at AU knækker halsen, siger Mette Knudsen.

Bag stakkene på sit skrivebord forsikrer AU's informationschef, at det nok skal gå alt sammen.

- Vi må bare hjælpe hinanden med at løse problemerne. Verden har brug for Afrika, og Afrika har brug for verden. Vi er nødt til at arbejde sammen, lige meget hvordan vi så end fordeler læsset, siger Desmond Orjiako.

Læs mere på: www.african-union.org

AU

Den Afrikanske Union (AU) blev skabt i 2002 efter samme model som EU. I modsætning til den gamle Afrikanske Enhedsorganisation (OAU) må AU gerne blande sig i medlemslandenes interne forhold, som det sker nu i forbindelse med situationen i Darfur.

AFRIKA-ANALYSEN

Danmarks forskellige politikområder over for verdens fattigste kontinent skal sammentænkes.

Af Janina Graae

Udenrigsministeriets Afrika-analyse tager bestik af den samlede situation i Afrika og skal danne grundlag for regeringens Afrika-politik, der fremlægges inden jul. Politikken skal danne ramme om en mere målrettet dansk indsats og kommer til at tage udgangspunkt i de afrikanske landes egne fattigdomsstrategier (PRSP'er).

Målet med analysen er at sammentænke udviklings- og udenrigspolitik samt sikkerheds- og handelspolitik, og den dækker en bred vifte af problemstillinger, som for eksempel fred og stabilitet, handel, menneskelige ressourcer og god regeringsførelse og menneskerettigheder. Analysen er udarbejdet i et samarbejde mellem Udenrigsministeriet og en eksternt ressourcegruppe. Desuden har alle interesserede haft mulighed for at debattere analysen på Udenrigsministeriets hjemmeside. Over 500 har været inde og kigge på analysen på ministeriets hjemmeside og 30 har sendt debatindlæg.

Afrika skal integreres bedre i verdensøkonomien

Analysen påpeger, at økonomisk vækst er afgørende for at hjælpe de fattige i Afrika. Væksten skal først og fremmest ske i landbrugssektoren, der er den centrale sektor, når det gælder om at forbedre fattige afrikaneres levevilkår. Det skal også prioriteres at skabe et bedre erhvervsklima og fremme den regionale handel.

U-landenes forhandlingsevner skal styrkes, så de kan deltage i det internationale handelssamarbejde, og Danmark skal styrke sammenhængen mellem handels- og udviklingssamarbejdet.

Fred og stabilitet

En af de danske prioriteter for det kommende medlemskab af FN's Sikkerhedsråd er Afrika, og analysen peger på, at det danske medlemskab af FN's Sikkerhedsråd i 2005/2006 giver en særlig mulighed for at arbejde for fred og stabilitet i Afrika.

Analysen argumenterer for, at en styrket dansk indsats for fred og stabilitet i Afrika bør tænkes sammen med støtte til de programsamarbejdslande, hvor viljen til forandring og muligheden for at bekæmpe fattigdommen er til stede. Analysen henviser desuden også til, at sammenbrudte stater er et resultat af en vedvarende mangel på politisk og økonomisk udvikling – og at det langsigtede udviklingsarbejde i sig selv er konfliktforebyggende, om end det bør følges op af andre initiativer.

Den danske nærområdeindsats vil blive styrket for at hjælpe flygtninge og modvirke nye konflikter, og derudover lancerede Danmark tidligere på året 'Afrikaprogrammet for fred', der skal bidrage til en fælles afrikansk sikkerhedspolitik.

Menneskerettigheder, demokrati og god regeringsførelse

Respekt for menneskerettigheder, demokratisering og god regeringsførelse står i stigende grad centralt i Afrika, men der er fortsat svage demokratier, megen korruption og grove krænkelse af menneskerettighederne.

Analysen peger på, at Danmark skal støtte afrikanernes egne initiativer, udnytte de sammenhængende programmer i sektoren samt styrke korruptionsbekæmpelsen.

Mennesker i centrum

En sund og veluddannet arbejdsstyrke er væsentlig for økonomisk vækst og fattigdomsbekæmpelse. Analysen peger på fire centrale områder, der skal styrkes:

- forebyggelse af hiv/aids
- gældslettelse til lande med en ansvarlig social politik
- sundheds- og uddannelsessystemerne
- adgang til rent drikkevand og sanitet.

Læs selv

Du kan fra den 6/12 downloade både oplægget til den nye Afrika-politik og Afrika-analysen, som Knud Vilby kommenterer på side 17, på følgende hjemmeside:

www.um.dk/da/menu/Udenrigspolitik/LandeOgRegioner/Afrika/AfrikaPolitik/AfrikaPolitik.htm

Janina Graae er journalist i Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed. jangra@um.dk

INVITATION: HØRING OM DANSK AFRIKA-POLITIK

Udenrigsminister Per Stig Møller og integrationsminister og udviklingsminister Bertel Haarder vil være værter ved en høring om Danmarks nye Afrika-politik fredag den 10. december 2004.

Høringen foregår i Eigtveds Pakhus Lokale III ved Udenrigsministeriet (Asiatisk Plads 2, 1448 København K) fra kl. 12.30 til 14.30. Du bedes tilmelde dig ved at sende en e-post til afrikaanalyse@um.dk med angivelse af dit navn og eventuel organisation senest tirsdag den 7. december 2004.

EN UGE MED AMBASSADØREN I ADDIS ABABA

Flyttekasser, vaffelbagning og ministerbesøg ...

For to måneder siden åbnede Danmark en ny ambassade i Etiopien. Udvikling bringer her et glimt af hverdagen, som ambassadør Mette Knudsen oplevede den i en uge i oktober.

Tekst og foto: Hanne Mølby Henriksen, Addis Ababa

MANDAG

Jeg står op kl. 5 og bager vafler. Min søn Andreas fylder 16 år, kokken har lavet dejen aftenen før. Med sang og gaver kommer morgenen til at lugte lidt af fødselsdag, selv om vi har travlt. Kl. 7.15 kører vi. Ungernes skolevej går forbi et kryds kaldet *Confusion Square*, der er én stor trafikprop. I dag når vi hen på ambassaden før kl. 8. Har langt om længe fået en computer, så min mand er med for at sætte den op. Imens får jeg en lang telefonsnak med Afrika-kontoret i Udenrigsministeriet i København om vores støtte til ECOWAS (Economic Community of West African States, red.). Det er én af de tre regionale organisationer, Danmark skal bidrage til gennem 'Afrikaprogram for Fred'.

Taler lidt regnskab med min sekretær. Der er kun os til at lave det, så vi skal begge lige lære hvordan.

Har forsøgt at holde i dag og i morgen fri for møder. Skal planlægge et ministerbesøg (udenrigsminister Per Stig Møller og forsvarsminister Søren Gade, red.) til december og er i gang med Udenrigsministeriets årlige mål- og resultatstyring, hvor vi skal oplyse vores mål og strategi for det kommende år. Det arbejder jeg med det meste af dagen.

17.30 kører jeg hjem til aftensmad og lagkage. Bagefter putter jeg Sofia og falder i søvn sammen med hende. Det gør jeg næsten altid. Vågner 20.30, sludrer lidt med drengene og bliver fanget af fjernsynet, der viser Fahrenheit 9/11 indtil alt for sent.

TIRSDAG

Står op kl. 5.45 og rumsterer rundt, som jeg plejer. Ved 6.30-tiden spiser ungerne og jeg morgenmad. Min mand Ioanis spiser aldrig med. Han er en typisk græker, der bare skal have en kop kaffe og en smøg på terrassen.

Inde på ambassaden tjekker jeg min mail, Politikens hjemmeside og de lokale aviser som fast rutine. Er også blevet tilmeldt en nyhedsservice fra den Afrikanske Union (AU), der holder mig opdateret på de afrikanske konflikter.

9.30 kører jeg hen til den tyske ambassadør på en introduktionsvisit. En del af min tid går med den slags møder. Jeg skal forsøge at placere Danmark i diplomatiet, selv om vi bare er én blandt hundrede missioner. Mange andre lande er her med store ambassader, tunge karrierer og et langt engagement i de afrikanske konflikter. De fleste har undret sig over Danmarks fravær, så jeg har fået en overstrømmende modtagelse. Den fest varer nok kun en måned eller to, så glider jeg ind i mængden og har ikke meget historie eller netværk at trække på. Forhåbentlig stiger interessen med vores brede støtte til AU og vores medlemskab af FN's Sikkerhedsråd. Det afhænger selvfølgelig af, hvor høj en profil vi holder dér.

Tilbage på ambassaden ringer jeg til et shippingfirma og rykker for vores flyttelæs. Det er ved at være en daglig foreteelse. Vi har boet her i to måneder, og vores ting er stadig ikke dukket op.

Dagen igennem har jeg mailet med København om yderligere danske bidrag til Darfur. Vi beslutter at støtte den særlige task force, der skal sidde her i Addis Ababa og holde styr på 3.000 mand i Sudan. Det er måske ikke lige så sexet som at støtte selve missionen, men der er mere perspektiv i at hjælpe AU med opbygningen af kapacitet, synes jeg.

Tager hjem lidt over 17 til en rolig aften med familien. Da huset bliver stille, sætter jeg mig og arbejder med ministeriets mål- og resultatstyringssystem, inden jeg går i seng.

ONSDAG

Holder morgenmøde med min sekretær, chaufføren og de to piger fra det danske konsulat. De hjælper med det praktiske, når udenrigsministeren og forsvarsministeren skal besøge Etiopien og Sudan til december. Sammen gennemgår vi detaljer som hotel, program, transport og flytilladelse, hvis ministrene kommer i forsvarets eget fly. Vi planlægger også en reception for at markere den nye ambassade. Måske når vi ikke at få møbler, men jeg beslutter alligevel at satse på, at den kan holdes hos mig.

9.30 kører jeg til møde i *IGAD Partner Forum*. IGAD er en anden af de tre regionale organisationer, støttet i 'Afrikaprogram for Fred'. Dagens møde handler mest om Somalia, og det trækker ud. Jeg når lige tilbage til min madpakke på ambassaden, inden det ugentlige EU-møde om Sudan. Vi er så mange donorer, at EU-delegationen står for at koordinere støtten med AU. Afrikanerne har stor vilje til at løse konflikten i Darfur og vil gerne bevare ejerskab til løsningen, men kapaciteten i AU er forsvindende lille. Det er ét af de helt store dilemmaer i øjeblikket.

Da mødet slutter kl. 16, smutter jeg hjem og siger hej til familien. Jeg smører dagens anden madpakke og tager tilbage på ambassaden. Skal skrive en indberetning om mulighederne for at hjælpe de afrikanske lande med at overholde de internationale forpligtelser til at bekæmpe terror. Kl. 21 kører jeg til lufthavnen for at tage imod tre kolleger, der skal hjælpe med at få 'Afrikaprogrammet for Fred' på plads. Den ene har ikke noget visum, så det tager tid. Er hjemme kl. 23 og falder ned foran fjernsynet med min mand. Det bliver igen for sent, inden jeg kommer i seng.

TORSDAG

Sender chaufføren hen efter de tre besøgende kl. 8. Vi skal have styr på Danmarks støtte til AU, mens de er her. Jeg er betænkelig ved udkastet, der er for kompliceret og vil give den afrikanske organisation en masse separat administration. Der skal være en bedre balance, så de bureaukratiske krav til AU ikke bliver for store.

I tre timer diskuterer vi programmet i detaljer. Jeg har ikke selv beskæftiget mig med konfliktforebyggelse før, så det er nyttigt at tale med folk, der arbejder med det til daglig og har designet den del af programmet. Vi deler opgaver ud og sætter os til at skrive.

Kun afbrudt af frokost og et kort møde med EU arbejder vi indtil kl. 19 og bliver næsten færdige. Nu har vi et dokument, vi kan være bekendt at præsentere for AU. Vi kører hen på hotellet, spiser aftensmad og sludrer om, hvad der sker i ministeriet og omegn.

Er hjemme tids nok til at tale lidt skolenyt med min yngste søn Alexander.

FREDAG

Finpudser gårsdagens dokumenter og taler i telefon med København om ministerbesøg og støtten til Darfur. Internetforbindelsen er frygteligt dårlig, selv om jeg lige har fået installeret ADSL, som det vist nok hedder. Kan sidde og kigge ud af vinduet halvdelen af tiden, hvis ikke jeg har gang i noget ved siden af.

Bliver færdig til frokost og går på pizzeria. Tager min kollega Peter med til et møde i AU bagefter. De to andre rejste hjem i nat. Mødet handler om hjælpen til Somalia efter etableringen af overgangsregeringen. I pausen kommer en mand hen og takker for Danmarks bidrag til Somaliland. Han præsenterer sig som 'former rebel', men arbejder nu med at afvæbne militserne.

Kl. 19 spiser vi aftensmad hjemme hos mig. Bagefter kører min mand Peter til lufthavnen i vores nye bil. Siden tirsdag har han forsøgt at skaffe nummerplader til den, men det er stadig ikke lykkedes. I går var han på syv forskellige kontorer. Der er altid et dokument, der mangler, eller et stempel, der sidder forkert. Sådan er det bare hernede. Det er en udfordring at skulle starte helt fra bunden.

Det var også derfor, jeg sagde ja til det her job.

Hanne Mølby Henriksen er freelancejournalist. hmh@journalist.dk

AMBASSADØRENS BLÅ BOG

Navn: Mette Knudsen.

Alder: 42 år.

Uddannelse: Cand. scient. pol.

Seneste post: Souschef ved ambassaden i Lusaka.

Privat: Gift med Ioanis Papamichail. Mor til Andreas på 16, Alexander på 13 og Sofia på 3 år.

NÅR BISTAND GØR SKADE

'Mænd aner ikke, hvad hårdt arbejde er'

Et dansk-støttet kvindeprojekt i Kenya har gjort mænd til små-aggressive alkoholvrag og kvinder til hårdhjertede pengemaskiner. Kønnenes kamp truer ægteskabet som institution i området.

Tekst og foto: Helle Maj, Kenya

En ungdommelig fnisen kommer ud af munden på Ruth Muena. Hendes sort-gnistrende øjne får en overraskende mildhed over sig.

- Han var så forelsket i mig og forkælede mig. Men det holdt kun til efter brylluppet. Så begyndte han at tæve mig. Næsten hver eneste dag løb jeg hjemmefra, siger Ruth Muena.

I dag har den 45-årige Ruth Muena syv børn, men hverken kærlighed eller nåde tilovers for den mand, hun engang forguede. Afsky står malet i hendes ansigt, når hun taler om ham.

- Jeg har indset, at mænd ikke kan finde ud af at leve med deres koner. Du kan ikke stole på dem, de åbner sig aldrig op, de vil ikke have, man sætter spørgsmålstejn ved deres beslutninger, og de gider ikke skaffe penge til familien. Jeg ved ikke, om det kun gælder afrikanske mænd, vrisser hun.

Hendes yngste søn, Misi på næsten to år, hænger i hendes ene bryst, mens hun taler. Hvis hun råber for højt, så stamper han fødderne ned i hendes skød. Kvinder sidder på jorden og på træstammer omkring hende og fletter kurve og småsnakker. Bag dem damper tre kæmpe-gryder med sisal, som er ved at blive farvet.

Selv arbejder Ruth Muena på en lyserød kurv. I de sidste 18 år har hun været medlem af *Yatta South Women's Group* i Machakos på Yattasletten i det sydøstlige Kenya, hvor 3.000 kvinder lever af at flette kurve og sælge dem internationalt og lokalt.

- Jeg har faktisk været familiens forsøger i alle de år, fordi min mand ingenting laver. Jeg tjener mellem 200-380 kroner om måneden, så det er mig, der betaler mad, børnenes tøj og skolepenge, fortæller Ruth Muena.

- Hvis du kigger omkring, så ser du mændene sidde og drikke sig fulde og vente på regnen. Min mand plejede at drikke i en grad, så han var ligeglad med, om vi og han selv fik mad på bordet. Til sidst havde han drukket så meget, at han blev skør og løb omkring som en vild i dagevis, fortæller hun.

- Om jeg har respekt for ham? Nej, men jeg er bange for Gud, for volden og for naboerne. Derfor går jeg ikke fra ham. Og så ejer han jo jorden, så hvis jeg forlader ham, så har jeg ingen steder at dyrke grøntsager til mine børn.

Et land uden ægteskaber

På papiret er det MS-støttede Yatta South Women's Project en fantastisk succes. Som der står på en lille seddel ved alle kurve til salg, så hjælper salget kvinderne til at realisere deres drøm om selv værd og forbedret levebrød.

Men hverken Mellemløst Samvirke eller kvinderne tænkte i 1986 over, hvordan en mand ville reagere, når hans hustru fra at være tigger i hjemmet pludselig blev familiens økonomiske overhoved.

Kurve-kvinderne lærte hurtigt konsekvenserne. – Vi fik tæv hele tiden, fortæller de fleste. Men det var først i 2002, at det gik op for alle, at noget var galt.

- Vi fik lavet en evaluering i 2002, og den viste, at mændene her i området er blevet dovne på grund af vores kvindeprojekt. 70 procent af tiden laver de ingenting, fortæller Jane Mwendé, manager for Yatta South Women's Project.

Hun er oprigtigt bekymret for fremtiden for familiebegrebet på Yattasletten.

- Du ser familie efter familie, hvor det er kvinden, der er forsørgeren. Vi ved ikke engang længere, hvordan vi skal kategorisere mændene, for de opfører sig ikke som ægtefæller, men som børn. Det gider de yngre kvinder ikke være med til, så hvis vi ikke får stoppet udviklingen, så vil der til sidst ikke være (kerne)familier tilbage i Yatta South, siger hun.

Sammen med forkvinden for Yatta South Women's Group, Pricilla Kilele, har Jane Mwendé fået en umulig opgave. For at redde områdets nuværende og kommende ægteskaber skal de få gjort mændene aktive i kvindeprojektet.

Problemet er bare, at de 3.030 kurveflettende kvinder ikke har tænkt sig at give mændene nogen som helst indflydelse på projektet. Mændene fik nemlig en chance og brændte den.

- Lige ovre på den anden side af gaden startede MS et projekt for mænd med at lave forskelligt håndværk. Det holdt ikke længe, fortæller Jane Mwendé.

Pricilla Kilele rykker sig frem i stolen og betror mig:

- Mænd aner ikke, hvad hårdt arbejde er.

Sidste chance

Ruth Muena fortæller aldrig sin mand, hvor mange penge hun tjener om måneden.

- Vores mænd tager aldrig penge op af lommen og deler med os. Selv hvis de skal på toilettet om natten, tager de deres bukser med sig, fnyser hun og hentyder til pengesedlerne i bukselommen.

Lige fra starten har Yatta South Women's Project vakt furor blandt områdets mænd.

- Først blev de sure, fordi de troede, at vi ikke kunne klare vores daglige pligter, når vi nu skulle flette kurve. Så blev de sure, fordi vi kom for sent hjem. Og endnu mere sure, når vi sad og flettede kurve hjemme om aftenen, i stedet for at gå i seng med dem. Det fik vi en masse bank for, fortæller Pricilla Kilele.

- Situationen er ikke god, men det er ikke for sent at redde ægteskabet som institution i området, siger Jane Mwendé. Hun remser en lang række tiltag op, som er rettet mod kvindegruppernes mænd. Kurser om moderne landbrugsmetoder, aids-seminarer og ...

- Ja, ja, bryder Ruth Muena ind med foragt i stemmen. De ved alt om aids, men de opfører sig stadig, som om de ikke kender til det.

Efter årtiers kvinderettet donor-politik har MS og andre ændret salgsvaren fra at støtte 'Kvinder i udvikling' til konceptet GAD, som står for *Gender and Development*.

Kvinderne i Yatta South ved inderst inde godt, at den danske donors holdning er rigtig. Men den danske donor er jo heller ikke gift med deres mænd. Så for at få deres pointe i hus, sender kvinderne en stafet i byen efter en mand.

Ind ad døren kommer Francis Mutie med lettere blodskudte øjne og en laset jakke. Hans hustru giver helt klart ikke ved dørene til at holde ham med tøj.

- Før i tiden stod vi sammen som ægtepar og arbejdede sammen. Før projektet plejede min kone og jeg for eksempel at brænde trækul og sælge det. Det var det eneste, vi kunne tjene penge på, siger Francis Mutie og skal til at fortsætte, da Prisilla Kilele bryder ind.

- Men selv dengang var det kvinderne, der arbejdede mest. I mænd gik bare ud og drak jer fulde.

- Ja, det er rigtigt, nikker Francis Mutie og ser undertrykt ud.

Han siger, at Yattasletten aldrig bliver det samme igen, fordi de unge kvinder ikke længere har respekt for mænd.

- Projektet har ændret en masse, og vi mænd sætter stor pris på det, fordi kvinderne i kraft af deres arbejde er i stand til at tage sig af forpligtelserne hjemme. Men de unge mennesker er ikke som os. Derfor tror jeg, at fremtiden vil bringe store problemer.

Er I blevet lidt dovne af, at jeres kvinder tjener de fleste penge?

- Jeg har ingen kommentarer. Altså, jo, de fleste af os har ikke noget at lave. Men jeg har ikke flere kommentarer, svarer Francis Mutie.

Hårdere presset om kvindeprojektet svarer han:

- Vi mænd burde få lov at have det, som vi har det. I virkeligheden tror jeg ikke, at det er en god idé at få os mænd involveret i kvindeprojektet, fordi vi sikkert vil spolere det i løbet af ingen tid. På den anden side så nytter det heller ikke noget, at vi er uden arbejde.

Tilbage står spørgsmålet: Er hvad fatter gør altid det rigtige? Og mutter? Eller donorerne?

- I Yatta er der kvinder, som synes, at hvad fatter gør, ikke altid er det rigtige. Vores rolle som MS, som donor, er at være med til at sikre, at der er plads til den diskussion. Vores rolle er ikke at undgå, at diskussionen overhovedet opstår, siger Lotte Grauballe, leder af MS' program i Kenya. Hun fortsætter:

- Vi forsøger at tage højde for, at bistand påvirker mænd og kvinder – og for den sags skyld børn – forskelligt. Dette er overordnet vigtigt, fordi de tre grupper ofte lever meget forskellige liv, og det er det, Gender and Development handler om at være bevidst om. Som donor skal vi gøre vores for at inddrage og tage højde for sociale konflikter, men vi kan ikke styre uden om dem alle. Det er ikke i vores magt – og heldigvis. De folk, vi arbejder sammen med, spiller en markant rolle i, hvordan bistanden virker. De er ikke blot passive modtagere, de har ansvar, slutter Lotte Grauballe.

Helle Maj er journalist bosat i Kenya. mayday@africaonline.co.ke

Farvel, Indien

- Enestående kanonsucces, siger Jann Sjursen og Jesper Langballe, der netop er vendt hjem fra Indien, hvor de sammen med Folketingets Udenrigsudvalg har set på danske bistandsprojekter. Efter 40 års bistand til Indien afvikler Danida nu sin støtte. – Rigtig og uundgåelig, kalder Sjursen og Langballe beslutningen om at stoppe nu.

Tekst og foto: Jørgen Harboe

I august 1966 var Folketingets Finansudvalg i Sydindien med udenrigsminister Per Hækkerup i spidsen for at åbne Indiensgården i den sydindiske landsby Hesaragatta. Det var det første statslige danske bistandsprojekt i Indien overhovedet.

I november i år var Folketingets Udenrigsudvalg i Indien. Det skulle se, hvad der kom ud af den hjælp, Danida har givet, siden Hækkerup var i Hesaragatta.

Den bilaterale danske bistand til Indien synger nemlig på sidste vers, og ligesom Finansudvalgets rejse i 1966 markerede begyndelsen, signalerer Udenrigsudvalgets rejse i 2004 afslutningen.

Frem til 1990'erne var Indien et af de lande, der fik mest udviklingshjælp fra Danmark, men i maj 1998 gennemførte Indiens daværende regering en atomprøvesprængning.

Daværende statsminister Poul Nyrup Rasmussen sagde, at lande, der har råd til atombomber, ikke behøver udviklingsbistand. Han besluttede at lukke bistanden ned i en gradvis udfasning frem til 2008.

Inderne kom dog Danmark i forkøbet. I sommeren 2003 meddelte Delhi-regeringen høfligt Danmark og en række andre donorer, at Indien ikke længere ønskede udlandets hjælp. Derfor fremskyndede Danida udfasningen, der nu er i fuld gang. Efter planen lukker og slukker Danida for sit sidste bilaterale bistandsengagement i Indien 31. december 2005 (se boks).

Danske NGO'er giver dog stadig landet bistand med Danida-støtte, og Danmark bidrager også til Indiens udvikling via internationale organisationer.

Begejstring

Så hvad kom der ud af de 40 år i Indien?

- Helt bestemt noget godt, hvis man skal tro to af deltagerne i Udenrigsudvalgets rejse.

Efter hjemkomsten talte Udvikling med udvalgets formand, kristendemokraten Jann Sjørnsen, og Jesper Langballe fra Dansk Folkeparti.

De udtalte sig ligefrem begejstret om frugterne af det bistandsarbejde, de så under det korte ophold i landet fra 3. til 8. november. Delegationen besøgte et afsluttet træningsprojekt for landbokvinder og et vand- og sanitetsprojekt. Begge i den sydindiske delstat Tamil Nadu.

De understregede dog også, at to projekter ikke tegner noget fuldstændigt billede af 40 års Danida-arbejde.

Og selv om indtrykket af den danske indsats var god og positiv, var de enige om, at beslutningen om at stoppe nu er rigtig og uundgåelig – under de givne politiske vilkår.

Enorm spredningseffekt

I den sydindiske landsby Kelambakkam besøgte Udenrigsudvalget et Danida-projekt, der fra 1986 til 2003 havde lært næsten 100.000 landsbykvinder i Tamil Nadu at få mere ud af at dyrke jorden.

- Det enestående ved projektet var ikke bare de mange kvinder, der helt tydeligt havde fået gavn af træningen, siger Jann Sjørnsen. – Det var også, at projektet havde været med til at sprede idéen om landbrugsuddannelse til kvinder ud over hele Indien. På den måde havde Danidas arbejde i Tamil Nadu båret frugt langt uden for delstaten og haft indflydelse på indisk politik.

- Effekten er langtidsholdbar, siger Jann Sjørnsen. – Og i New Delhi hørte vi, at dansk bistand også har sat noget i gang i indisk udviklingspolitik på andre kvindeområder og omkring vaccinationsprogrammer. Det viser, at lille Danmark kan gøre en forskel i et kæmpeland som Indien.

Jesper Langballe er lige så positiv i sin vurdering af de to projekter, Udenrigsudvalget så i Tamil Nadu.

- Det var dybt rørende at komme ind i disse landsbyer og møde jublende børn og voksne. Der var virkelig tale om to kanonsucceser, siger han og giver et eksempel:

- Landboprojektet har gjort kvinderne selvhjulpne, så de er sluppet ud af kløerne på de lånehajer, der kræver 50-200 procent i årlig rente og binder familier i livslangt gældsslaveri. Nu har kvinderne lavet selvhjælpsgrupper og sparer op på grundlag af et øget høstudbytte. Bankerne yder dem rimelige lån, fordi de betaler tilbage til tiden. Danida har virkelig gjort en forskel, fastslår han.

Selvbevidst stormagt

Men succes eller ej. Bistanden stopper.

- Sådan har Indien jo villet det. Det er deres afgørelse, siger Jesper Langballe.

Jann Sjørnsen er enig.

- På regeringsniveau ser inderne Indien som stormagt og bistandsgiver, ikke som modtager med hatten i hånden. Deres selvbevidsthed er enorm, siger han.

– Jeg har været med Udenrigsudvalget i Afrika, og der føler vi somme tider, at regeringer bukkes og skraber og taler os efter munden. Det oplevede vi *ikke* i Indien!, siger Sjørnsen.

Jann Sjørnsen gætter på, at Danmarks kritik af Indiens atomprøvesprængning kan have stødt stormagten på mancherterne og bidraget til, at Indien hellere ville undvære vores bistand end høre på formaninger.

Ingen løse penge

Sjørnsen og Langballe er altså enige om, at løbet er kørt for bilateral dansk bistand til Indien. Men dermed er enigheden slut.

For de penge, den danske regering sparer i Indien, kan jo enten bruges et andet sted eller stikkes ned i foret.

Jesper Langballe peger på det sidste.

- Der er ingen, der siger, at man absolut skal finde en ny modtager, siger han.

Jann Sjørnsen siger, at pengene *burde* bruges til at øge den danske indsats for at nå de otte 2015 Mål (også kendt som FN's Millennium-mål).

- Nogle af dem kunne med fordel gå til danske NGO-programmer for kasteløse i Indien, siger han.

- Problemet er bare, at der ikke er nogen løse penge! Udenrigsministeriets publikation 'Sikkerhed, vækst – udvikling' viser, at regeringen har øremærket alle midler frem til 2008. Også dem, der skulle være gået til Indien, siger Jann Sjørnsen.

Jørgen Harboe er freelancejournalist og har fulgt dansk bistand til Indien i 40 år. jharboe@webspeed.dk

10, 9, 8, 7, 6 ...

Det foregår lidt som en nedtælling hos NASA, når Danida udfaser sin udviklingsbistand i Indien. Danmark trækker sig ud af det ene projekt efter det andet, og til sidst vil der ikke være ét Danida-projekt tilbage. Alt er overgivet til inderne.

Den bilaterale danske statsbistand til Indien var på 150 mio. kr. i 2001, på 140 mio. kr. i 2002 og 117 mio. i 2003. De finansielle rammer er 60 mio. i 2004 og 15 mio. i 2005.

Hvis nedtællingen går efter planen, er det hele slut 1. januar 2006.

Her er de projekter, Danida siger farvel til i år og næste år:

2004

Projekt	Slutter
Kvægavl i delstaten Tamil Nadu	afsluttet
Drikkevand og sanitet i Tamil Nadu	afsluttet
Jordbevaring i delstaten Karnataka	afsluttet
Medicinplanter i det sydlige Indien	afsluttet
Prøvestation for vindmøleturbiner	afsluttet
Primær sundhed i delstaten Madhya Pradesh	31. december

2005

Jordbevaring i delstaten Orissa	31. marts
Træning for landbokvinder i Karnataka	31. maj
Træning for landbokvinder i Madhya Pradesh	31. december
Primær sundhed i delstaten Chhattisgarh	31. december
Tuberkulosebekæmpelse i Orissa	31. december
Drikkevand og sanitet i Karnataka	31. december
Jordbevaring i Madhya Pradesh	31. december

Kilde: Danidas Asienskontor.

HVORFOR ER FOLK I U-LANDENE EGENTLIG FATTIGE?

‘Måske har de ikke noget pengetrykkeri’

Hvad lærer danske børn i 2004 egentlig om u-lande, og hvilke tanker sætter det i gang hos børnene? Udvikling satte sig ned på skolebænken for at få svaret.

Tekst: Theis Brøgger

Det ringer ind.

Klokken er 8.10 i Greve og det skaber trafik på Damagerskolens B-gang, hvor knagerækken prydes af et farvegalleri af jakker og tasker. Mange af skolens 600 elever løber mod deres respektive klasseværelser, og 20 af dem ender i det klasselokale, som lærer Jonna Freiesleben netop er gået ind i. Alt er, som det plejer at være denne tirsdag morgen i november. Bare ikke for 4.a. På en normal tirsdag morgen ville hun bede børnene om at åbne Natur og teknik-

bøgerne, men klassen er midt i en række tema-uger om 'Børn i andre lande', så faget er sammen med dansk skiftet ud med undervisningsmateriale fra Danida.

Børnene sidder i grupper med fire elever i hver, og de fem grupper arbejder med hvert deres u-land. Julius, Rasmus, Helena og Josephine – alle 10 år gamle – hiver penalhusene op af taskerne og åbner dette års u-landskalenderbog om pigen Mayna. Efter få minutter er morgenrutinerne i Greve erstattet af filosoferende tanker om livet i Bangladesh.

Slaver uden pengetrykkeri?

- Det er mærkeligt, at de er så fattige, siger Julius eftertænksomt, mens blyanten i hans hånd skriver tallet ét på sproget *bangla*. Sammen med Rasmus, Helena og Josephine har han som lektie i de foregående uger læst hele bogen om Mayna og de andre børnearbejdere, og nu er gruppen i gang med at løse de tilhørende øvelser og arbejdsopgaver. I de kommende uger skal der både laves tegninger om børnene i Bangladesh, læres landefakta, laves mad og ses film fra u-landene på tv. Undervejs er der tid til at fundere.

- Det er mærkeligt, fordi jeg ikke vidste, at børn skulle gå på arbejde, fortsætter Julius. – Mayna og de andre børnearbejdere synes, at skolen er det bedste i verden. Det kan jeg ikke helt forstå, siger han, mens pennen begynder på tallet to.

- Måske har de ikke noget pengetrykkeri, siger den tegnende Rasmus i forsøget på at finde ud af, hvorfor de fattige lande er fattige.

- Det kan også være, fordi deres familier måske har været slaver engang, svarer Julius.

På den anden side af bordet er pigerne optaget af børnedødeligheden i Bangladesh, som ifølge det faktaark, Josephine lige har udfyldt med samtlige farveblyanter i Julius' penalhus, er på 10 procent. Både Josephine og Helena har svært ved at forstå, hvad det betyder. Josephine synes ikke, at det lyder ret højt. Heldigvis er lærer Jonna på sin overvågningsrunde nået til Bangladesh-gruppens bord. Hun sætter sig på hug mellem de to pigers stole.

- Det svarer til, at hvis det her var Bangladesh, så var der to af jer her i klassen, som var døde inden I blev ét år gamle, forklarer hun roligt med armen på Josephines skulder. Josephine sætter den lyserøde farveblyant til munden, fører en lok af sit lyse hår tilbage bag øret og kigger efter et par sekunders tænketid tilbage på Jonna.

- Okay, ja det er alligevel mange.

Endnu en pause.

- Det er sørgeligt, konstaterer hun eftertænksomt.

De søde negere på tv

For alle fire i Bangladesh-gruppen er det første gang, de for alvor lærer noget om u-lande. Hver af dem fortæller på deres egen måde, at de ikke vidste, at der fandtes lande, der er så fattige som Maynas. Men selv om de for første gang stifter bekendtskab med en flig af den tredje verdens elendigheder, så er det de små lyspunkter i historien om Mayna, der hjælper dem til at kunne forholde sig til livet i et u-land.

- Det er så anderledes. Vi har mange flere ting end dem. Men Mayna er stadig glad. Hendes forældre holder af hinanden, og de får mad hver dag. De kan stadig have det sjovt en gang imellem med deres hjemmelavede legetøj. Men det må alligevel være hårdt at skulle arbejde så meget. Det ville ikke være sjovt, hvis jeg skulle bo der, siger Helena.

Julius er også blevet lidt gladere for sit hjemland.

- Vi er heldige, at vi har så meget. For eksempel har en af mine kammerater otte dvd'er, fortæller han.

- Jeg har også engang været ude og samle ind med min mormor til et eller andet minerydning for Røde Kors. Når man læser om Mayna og de andre børn, så får man endnu mere lyst til at hjælpe, lyder det videre fra Julius, som i mellemtiden er nået til tallet syv på sit papir.

Indtil tema-ugerne gik i gang, var børnenes kendskab til u-landene begrænset til indslag fra Afrika i tv-nyhederne og korte kampagnespotter for diverse indsamlinger lige efter 'Fjernsyn for dig'. Med sidstnævnte spot i tankerne fortsætter Julius:

- Jeg har også set de dér reklamer på tv med de dér rigtig søde negere, siger han forsigtigt, mens han skriver. Han ser op fra papiret og skynder sig at tilføje: – Eller hvad man nu skal kalde dem.

Svært at formidle u-landene

Klokken 9.38 hæver Jonna Freiesleben stemmen.

- Om to minutter er det ringetid, så vi bliver nødt til at pakke sammen nu.

Beskeden bliver mødt med et par sagte øv-suk rundt om i lokalet, og tankerne vender tilbage til dagligdagen i Greve. Der ryddes op i hver gruppe, og så lyder ringetonen. Hurtigere end Julius kan tælle til 10 på bangla, er klasselokalet 20 elever fattigere. Jonna Freiesleben sætter et par geografibøger tilbage på hylden og sætter kurs mod lærerværelset.

- At undervise 10-årige i u-landes problemer er noget af en balancegang, forklarer hun.

- Det er utrolig svært at formidle. De har svært ved at forstå rækkevidden af problemerne – som eksempelvis med børnedødeligheden. Jeg tror ikke engang, vi selv kan forstå, hvordan det føles for en pige som Mayna at hakke mursten en hel dag og ikke kunne løfte armen, når hun kommer hjem, siger Jonna Freiesleben, som har været lærer i 23 år.

- Men jeg synes, man skal undervise dem om det alligevel. De lærer at sætte pris på det, de har.

Theis Brøgger er journalistpraktikant i Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed. (thebro@um.dk).

Den barske virkelighed

Virkeligheden i udviklingslandene er ofte barsk, men ikke desto mindre skal der undervises i emnet i de danske folkeskoler. Eleverne skal forstå alvoren – uden at få mareridt om natten.

Af Kalika Bro-Jørgensen

Når der skal undervises om u-lande i folkeskolen, støtter mange lærere sig til det undervisningsmateriale, der udgives af Danida i forbindelse med Børnenes U-landskalender. Det består i år af en børnebog, en lærervejledning og en dvd. Det er rettet mod børn i 1.-4. klasse og handler om det land, som overskuddet fra salget af kalenderen går til.

Bistandsråd i Udenrigsministeriet Kirsten Selsmark fik i 1991 ideen til bøgerne og har siden fungeret som redaktør. Udvikling har spurgt hende, hvordan man formidler de komplicerede og barske emner på en børnevenlig måde.

- *Hvordan fik du ideen til, at Danida skulle udgive undervisningsmateriale om udviklingspolitik?*

- Hvert år var der lærere, der ringede og spurgte, om ikke Danida havde noget materiale om det projekt, Børnenes U-landskalender støttede. Jeg fornemmede, at der virkelig var behov for noget materiale til indskolingen om børns livsvilkår i et u-land. Og at det var oplagt at tage afsæt i Børnenes U-landskalender.

- *Hvad skal undervisningsmaterialet først og fremmest kunne?*

- Det er mig meget magtpåliggende, at børnene oplever at børn i udviklingslande også spiser, leger og sover – har glæder, sorger og drømme. At hovedpersonen lige så godt kunne være én selv, éns søster eller veninde, og kun de ulige grundvilkår gør forskellen. Hvis de gør det og samtidig får det hele serveret på en læseværdig måde, så opmærksomheden bliver fanget – ja, så skal de nok selv sætte sig ind i alt det større senere.

- *Hvilke emner har været særligt vanskelige at formidle?*

- I år hedder hovedpersonen i bogen Mayna, og hun er en børnearbejder i Bangladesh. Børnearbejde er utrolig barskt i sig selv. Det omfatter jo også forældre, der sælger deres egne børn til prostitution, og den slags er virkelig svært at få skrevet på en måde, der egner sig til undervisning. I det første manus til bogen om Mayna var det meget tydeligt, at hendes far havde solgt hendes søster. Det var efter min bedste overbevisning for svært at kapere for målgruppen. Her følte jeg mig nødsaget til at bede forfatteren skrive om. Forfatteren mente, at børn kan tåle langt mere, end vi tror. Og det kan de måske også. De får jo så meget at se i tv.

- *Men hvorfor så ikke lade forfatterne skrive helt uden indblanding?*

- Man skal huske på, at det her er undervisningsmateriale. Det er begrænset, hvor meget tid læreren har til hvert enkelt barn. Og for at børn i den alder kan forholde sig til at blive præsenteret for så barske problemstillinger, er det vigtigt, at der er tid til at få talt det helt igennem med en voksen. Desuden er børneprostitution nævnt i lærervejledningen, så den enkelte lærer kan vælge, om det er noget, klassen kan håndtere.

- *Hvordan har reaktionerne så været på bogen om Mayna?*

- Jeg var faktisk bange for, at den endelige version også var for barsk. Men tilbagemeldingerne har været rigtig gode. For eksempel har Bog Marked skrevet en anmeldelse, der roser bogen og afslutter med, at 'her er ingen sentimentalitet eller klynk'. Og det skal jo heller ikke ende som en gang sødsuppe. Virkeligheden for børnearbejdere – i dette tilfælde i Bangladesh – er barsk

Kalika Bro-Jørgensen er journalistpraktikant i Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed. kalbro@um.dk

På www.u-landskalender.dk findes der flere oplysninger om årets projekt samt spil og aktiviteter for både børn og voksne.

Læs også Bøger side 16.

Operation politisk selvværd

Unge politiske engagement kan ligge på et meget lille sted. Klaus Buster Jensen er frivillig i Operation Dagsværksekretariatet. OD's oplysningsarbejde er en vigtig byggesten i ungdommens demokratiske opdragelse mener han.

Af Kalika Bro-Jørgensen

Viden avler engagement. Det mener 20-årige Klaus Buster Jensen. I 1.g sorterede han legoklodser og skaffede på den måde 250 kroner til et uddannelsesprojekt for indianere i Chiapas-provinsen i Mexico, finansieret af Operation Dagsværk.

Året efter meldte han sig til arrangørgruppen på sit gymnasium, og derigennem fik han i 3.g mulighed for at komme med et opfølgingshold til Mexico og se, hvad projektoverskuddet var gået til.

I sommers blev han student, og nu har han afsat et halvt år til at være frivillig i Operation Dagsværksekretariatet. Et valg, der kun er muligt på grund af en god aftale i banken, for han får hverken SU, bistand eller dagpenge.

- Det var nok turen til Mexico, der gjorde, at jeg sidder her i dag. Det var virkelig stærkt at se ulighederne med egne øjne. At se de mennesker, der arbejder for at ændre forholdene – ludfattige og dog med en utrolig gejst. Jeg mødte skolelærere, der var yngre end jeg. De havde arbejdet i årevis for at gøre livet lidt bedre for næste generation, fortæller Klaus Buster Jensen.

Haarder: Saml ind i fritiden!

Operation Dagsværk er et årligt tilbagevendende politisk slagsmål. Igen i år har undervisningsminister Ulla Tørnæs været ude med kritik. Som noget nyt har hun besluttet, at Operation Dagsværks indsamlingsdag skal ligge på en fredag i stedet for som før i skoletiden. Et initiativ, som en af hendes forgængere, integrationsminister og udviklingsminister Bertel Haarder, støtter.

- Jeg giver ikke fem flade øre for gymnasieelever, der samler ind i skoletiden. Men jeg tager hatten af for dem, der gør det fritiden, siger Bertel Haarder og uddyber sit synspunkt med, at prisen for at holde gymnasierne åbne for de elever, der vælger ikke at deltage i indsamlingen, er alt for høj i forhold til det beløb, som det lykkes at indsamle på dagen.

Det argument giver Klaus Buster Jensen til gengæld ikke fem flade øre for.

- Det er jo en typisk cost-benefit-analyse, men jeg mener ikke, man kan opgøre udbyttet i penge. Den demokratiske dannelse og politiske selvfølelse, man får af at deltage i Operation Dagsværk, er stærkt tiltrængt, og gymnasierne formår ikke at levere den i undervisningen, siger Klaus Buster Jensen, og fortsætter:

- Geografi i 2.g er det eneste fag, hvor det er obligatorisk at lære om udviklingslandene. Og ud over samfundsfag på højniveau er der utrolig lidt fokus på internationale forhold i pensum. Men det prøver vi fra Operation Dagsværk altså at gøre noget ved.

De frivillige i Operation Dagsværksekretariatet arrangerer dias-shows og foredrag rundt på gymnasierne og fremstiller undervisningsmateriale. I år er det således lykkedes at bringe globaliseringsproblematikker ind i samfundsfag, dansk, spansk og sågar biologi.

- Desuden prøver vi ikke at sælge varer. Det er de andre NGO'er meget bedre til. Vores hovedmål er at skabe en følelse af solidaritet mellem unge i hele verden. At vise danske unge, at det er muligt at ændre ved den nuværende ulige situation – og engagere dem i arbejdet. Så jeg er meget uforstående over for, hvordan Ulla Tørnæs kan tale så meget om øget elevaktiverende undervisning og internationalisering på gymnasierne, og så samtidig modarbejde Operation Dagsværk, siger Klaus Buster Jensen.

Svensk skoleeksempel

Undervisningsminister Ulla Tørnæs holdt i slutningen af oktober en ungdomskonference om unges deltagelse i det formelle demokrati. Blandt de inviterede talere var den svenske forsker Erik Amnå fra Göteborgs Universitet. I sin rapport 'Meaningful Participation' slår han fast, at skandinaviske teenagers politiske engagement og ambitioner er langt lavere end i Sydeuropa.

- Det måske mest bekymrende resultat er, at tiltroen til ens egen formåen – at kunne gøre sig hørt og have noget at tilføre – er svagest i de nordiske demokratier, siger Erik Amnå.

Han udpeger netop uddannelserne som stedet, hvor interessen og engagementet kan og skal gødes. Derfor lyder han også mere end overrasket over undervisningsministerens nye udspil.

- Operation Dagsværk er et eksempel på en foreningsform, der kanaliserer de unges politiske interesse i en konstruktiv retning og giver skolerne mulighed for at støtte en selvstændig aktiv stillingtagen og handling, siger Erik Amnå og fortsætter:

- Sveriges modsvar til Operation Dagsværk gennemføres i skoletiden, og for mig er det naturligt, at skolen giver plads til netop denne type 'solidaritet i praksis' – gerne som en del af samfundsfagsundervisningen.

kalbro@um.dk

Læs mere om Operation Dagsværk på: www.od.dk

Læs mere om Erik Amnå's projekt på: www.cefos.gu.se/ycp/

Slut med mystiske, brune konvolutter

Nul-tolerance over for korruption, fastslår Danida, der nu introducerer et nyt adfærdskodeks med ti gyldne regler mod penge under bordet – uanset beløbet. Men det vil gå ud over kvaliteten af bistanden, spår kritiker.

Af Stefan Katić

Nul-tolerance over for korruption.

Det er ryggraden i Danidas nye slagplan for bekæmpelse af korruptio. Nul-tolerancen fremgår af et *code-of-conduct*, altså et adfærdskodeks med ti regler.

Kodekset mod korruption er nu sammen med en mere fyldig handlingsplan på vej ud i verden til ambassaderne og siden hen til de regeringer, Danida samarbejder med.

Danida har tidligere især bekæmpet korruption gennem programmer for god regeringsførelse, men i 2003 lancerede Danida for første gang en samlet plan for kampen mod korruption.

Danida har nu søsat et globalt e-learning-kursus, som samtlige danske og udenlandske Danida-ansatte verden over skal gennemgå. Medarbejderne i marken skal lære, at det hedder nul-tolerance over for misbrug af Danidas midler. Men på sigt skal budskabet endnu længere ud.

Planen er først at gøre de nye retningslinjer mod korruption kendt på ambassaderne, derefter hos Danidas partnere og endelig ude i det øvrige samfund. Princippet er, at ikke én dansk bistandskrone må gå til korruption.

Men hov, bliver det i praksis så ikke svært at manøvrere i u-lande som Bolivia, Kenya og Bangladesh – der med en placering i år som henholdsvis nummer 122, 129 og 145 på Transparency Internationals indeks – må betegnes som bundskrabere.

- Hvis Danida opretter et kontor et sted, og man ikke kan få en telefonlinje uden korruption, ja så bør man arbejde med de midler, man har. Det vil principielt sige undvære telefonen og så tage sagen op længere oppe i systemet i det pågældende lande, fastslår Ib Petersen, der er bilateral chef i Danida.

- Men den korruption, der virkelig betyder noget, handler om penge under bordet ved ansættelse. Om returkommission, det vil sige penge tilbage fra entreprenøren til den, der giver opgaven. Altså om de store summer, siger han og fastslår, at 'nul-tolerance ikke kan gradbøjes.'

- Men kan man ikke få en telefon installeret på et projektkontor i fire måneder, så forsinkes arbejdet og dermed resultaterne? Hvad vil systemet sige til meldingen: "Vi nåede ikke det vi, skulle i år, fordi vi ikke ville 'smøre' telefonmontøren?"

- Det vil vise sig. Der er ingen tvivl om, at vi vil komme ind i mange gråzoner og dilemmaer, der ikke har en entydig løsning. Men det er en balance, som særligt den enkelte leder må vurdere, svarer Ib Petersen, der også peger på, at kampen mod korruption efterhånden er blevet et legalt emne, man godt kan tale med partnerlandene om. Han tvivler dog ikke på, at nul-tolerancen i visse tilfælde vil føre til konfrontationer og understreger, at Danida også er forberedt på at tage konsekvenserne. Også selv om det i et vist omfang vil gøre hverdagen mere besværlig og konfliktfuld for de udsendte danskere, som arbejder med bistanden.

- Hvis en medarbejder har en container fra Danmark, der venter i havnen, så må vedkommende ikke betale penge for at få den hurtigere gennem tolden. Det er dog stadig tilladt at give drikkepenge. Og det er forsat tilladt at modtage symbolske gaver a la et lille stykke kunsthåndværk.

Ib Petersen spår, at det først og fremmest vil blive de lokalansatte medarbejdere på ambassaderne, der vil komme til at mærke vanskeligheder som følge af Danidas nye nul-tolerance linje. For det er dem, der bliver skubbet til for at opnå fordele.

Det har dog ikke skræmt Danidas lokalansatte.

- Det allermest positive feedback, vi har fået på kurset i anti-korruption, er kommet fra ambassaden i Dhaka i Bangladesh – inklusive de lokalansatte, slutter Ib Petersen. Næppe noget tilfælde, netop bangalerne er trætte af korruption.

For Bangladesh er det af de 15 danske programsamarbejdslande, der ligger lavest i Transparency Internationalt kodeks for 2004. Kun Haiti ligger lavere.

Kom ned fra den høje hest

I konsulentbranchen er der blandede meninger om nul-tolerance-dogmet.

- Hvor store drikkepenge skal der til, før der er tale om korruption?, spørger Mads Peter Gede, der er international direktør i Foreningen af Rådgivende Ingeniører og medlem af Danidas Styrelse – og som i øvrigt selv arbejder på at formulere et anti-korruptionskodeks for branchen.

- Det er nemt nok at sætte sig op på den høje hest og råbe 'nul-tolerance'. Men prøv at forklare Danida, at kvaliteten af dit arbejde blev lavere, fordi du valgte at holde din sti helt ren, så det tog fire måneder at få en telefon på kontoret. Den køber de ikke. I sidste ende er det firmaet, der sidder med ansvaret for, at kvaliteten er i orden, siger Mads Peter Gede.

Op hvad med projektets tarv? Hvis broen er halvt færdig, og regntiden – der vil skylle hele den hidtidige investering væk – er på vej? Skal et uberettiget krav om 1.000 kroner betyde, at u-landet taber en infrastrukturinvestering til 50 millioner kroner på gulvet? Der er behov for flere nuancer, fastslår han. Overordnet set mener Mads Peter Gede dog, at det er en god idé, at Danida nu laver en handlingsplan på området.

Det samme mener Carl Bro a/s, et rådgiverfirma, der i flere år har haft sit eget anti-korruptions-kodeks som en del af sin firmapolitik. Kodekset indgår i alle firmaets standardkontrakter.

- Danske virksomheder er, håber vi, relativt *clean* i verden, men vi lider under, at beslutninger om tildeling af projekter og kontrakter i stigende grad lægges ud til u-landene – det er principielt godt, men øger risikoen for korruption. Det er bedst at konkurrere på lige vilkår, og derfor er jeg som en del af den danske konsulentbranche positiv over for at få skærpet opmærksomheden på korruption, siger Jens Lillebæk, der er chef for miljøafdelingen i Carl Bro.

- Men hvad hvis I har et kontor et sted i verden og ikke kan få monteret en telefon uden brug af korruption?

- Problemet er, at det er en glidebane, hvis man begynder at 'smøre'. Vi må stå sammen og vente noget længere på telefonen eller på at få udstyret igennem tolden, så går det igennem alligevel, siger Jens Lillebæk. Han peger på, at det også kan blive en bekvem sovepude at råbe 'korruption', hver gang man har et problem eller ikke vinder et udbud. Det *kunne* jo være, fordi tilbuddet ikke var godt nok.

Stefan Katić er redaktør for Udvikling.

stekat@um.dk

KORRUPTIONS-INDEKS

I oktober 2004 offentliggjorde organisationen Transparency International sin liste over, hvor udbredt korruption er i verdens lande. Her er de tre mindst korrupte lande samt en håndfuld af Danmarks programsamarbejdslande plukket ud. Indekset er baseret på udenlandske forskeres og erhvervsfolks vurderinger af korruptionen i de enkelte lande, som 18 uafhængige institutter har indsamlet gennem 12 rundspørger.

1. Finland
2. New Zealand
3. Danmark
- .
- .
- .
64. Ghana
77. Benin
90. Nepal
90. Mozambique

- 97. Nicaragua
- 102. Vietnam
- 102. Uganda
- 102. Zambia
- 122. Bolivia
- 129. Kenya
- 145. Bangladesh

Kilde: www.transparency.dk/nyheder

Et skud med ansvarssprøjten

I foråret 2004 lancerede Danida et nyt initiativ for Offentlige Private Partnerskaber (OPP) i udviklingssamarbejdet. Men tilslutningen fra danske virksomheder har været så lav, at kun halvdelen af budgettet for i år ser ud til at blive brugt. Den spæde start overrasker dog ikke Danida, som forudser stor tilslutning og masser af gode projekter i 2005.

Af Theis Brøgger

Snak, snak og mere snak. FN-topmøder er ofte blevet kritiseret for at føre til for lidt handling og for mange ord. Men der blev tænkt store tanker i august 2002 i Johannesburg. På Verdenstopmødet for Bæredygtig Udvikling blev især ét nyt koncept trukket op af hatten som et essentielt og effektivt supplement til den traditionelle udviklingsbistand. Det nye koncept – Offentlige Private Partnerskaber (OPP) – skulle engagere virksomheder verden over til at bidrage til den sociale og økonomiske udvikling i u-landene. Virksomheder og nationale donorer skulle indgå partnerskaber og dele udgifter og ekspertise til konkrete projekter. En rigtig god idé, blev topmøde-deltagerne enige om.

Idéen om et dansk finansieret OPP-program kom straks på Danidas tegnebræt. Så kom finansloven for 2004, og den gav Danida et OPP-budget på 100 millioner kroner fordelt over fem år. Konceptet, som var blevet undfanget i Johannesburg i 2002, kunne derfor se dagens lys i maj 2004, da Danida præsenterede rammerne for det nye, officielle OPP i Danmark for en række store danske virksomheder.

Langsom start er ingen skuffelse

Men selv om en del virksomheder siden lanceringen har taget imod opfordringen til at komme med forslag til konkrete aktiviteter under puljen for OPP, så har tilslutningen ikke kunne følge med budgettet på 20 millioner kroner om året. I år vil Danida kun få brugt omkring fem millioner kroner. Det vækker dog ikke bekymring hos Carl Chr. Hasselbalch, souschef i Danidas kontor for erhvervsinstrumenter i Udviklingsbistanden.

- Vi lancerede jo først OPP halvvejs inde i året, så det er urealistisk, at vi skulle kunne nå at bruge 20 millioner kroner i år alene. Man kan sige, vi burde have brugt 10 millioner i år, men må så nøjes med at bruge fem. Det kunne da have været bedre, men det er ingen skuffelse. Det stemmer godt overens med vores egne forventninger. Vi har endnu ikke haft ressourcer til at sætte den ønskede informationsindsats i gang. Det sker først fra slutningen af denne måned. Og det tager tid at udvikle de første idéer, som virksomhederne kommer med, så de bliver til brugbare projekter, siger Carl Christian Hasselbalch.

Og ind-bakken med idéer fra virksomheder er tilsyneladende langsomt begyndt at blive fuld. Efterhånden som 2004 går på hæld, kan Danida melde om et stødt stigende antal henvendelser.

- Vi er kommet et stort skridt videre i forhold til den skitse, vi præsenterede i maj. OPP er stadig nyt og under konstant udvikling, men vi synes, det er gået godt indtil nu. Flere partnerskaber er indledt og allerede finansieret eller tæt på at blive det. Interessen og antallet af henvendelser har været støt stigende her i efteråret, så vi kan ikke være andet end optimistiske med henblik på 2005. Jeg vil gætte på, at vi kommer til at bruge op mod 25 millioner kroner næste år, siger Carl Christian Hasselbalch.

Hiv/aids på mobiltelefonen

Danidas model for OPP er inddelt i fem programtyper. Fælles for dem alle er, at projekterne primært bør finde sted i et af de 15 programsamarbejdslande og skal fremme social udvikling i forlængelse af virksomhedens kommercielle aktiviteter. OPP er 100 procent efterspørgselsdrevet, så det er op til virksomhederne at komme med idéerne, som så videreudvikles i samspil med Danida. Bliver projektet godkendt af begge parter, indgår Danida og

virksomheden et partnerskab med 50/50-finansiering. Det vil sige, at de to parter betaler hver halvdelen (i modsætning til PS-programmet, hvor Danida betaler op til 90 procent). Projekterne er meget forskellige. Danida arbejder blandt andet sammen med televirksomheden Inmobia, som til næste år vil lancere et projekt, der skal give afrikanere oplysninger om hiv/aids ved hjælp af en spørgsmål/svar-funktion på mobiltelefonen. I et andet program er Danida gået sammen med Institut for Menneskerettigheder, Dansk Industri og IFU (Industrialiseringsfonden for Udviklingsbistand) for at skabe en såkaldt menneskerettighedsmanual til virksomheder, der er engageret i u-landene.

En kanyle i profitåren

I de seneste år er der sket et markant skift i opfattelsen af den private sektors mulighed for at spille en aktiv rolle i udviklingsarbejdet. OPP er et af de mest konkrete tiltag, som er kommet ud af dette skift. Allerede ved årtusindeskiftet forfattede FN de såkaldte Global Compact-principper for god virksomhedsadfærd, og lige siden har FN ved promovning af disse principper forsøgt at føre en kanyle ind i virksomheders pulserende profit-åre og indsprøjte en forpligtende dosis moralsk og socialt ansvar. OPP-konceptet kredser rundt om disse principper, idet de fleste OPP-projekter går ud på at implementere dem i u-landene. Danida spår som nævnt vind i sejlene for OPP i 2005 og lægger ligesom FN ikke skjul på, at virksomhedernes deltagelse i udviklingsarbejdet prioriteres højt.

For, som FN's generalsekretær Kofi Annan har udtrykt det, kan FN's otte 2005 Mål ikke nås inden 2015 uden støtte fra den private sektor.

De bløde værdiers ambassadører

Kjær Group var en af de første virksomheder, der indgik et Offentligt Privat Partnerskab med Danida. En række aktiviteter er allerede ført ud i livet blandt datterselskaberne i Uganda, Mozambique og Sierra Leone. Men ikke uden problemer. De første spæde skridt har været lærerige for både Kjær Group og Danida. Og nu er begge klar til at tage nogle flere.

Tekst og foto: Theis Brøgger

Når 36-årige Ssuuna Matia går på arbejde, tænker han tit på, hvor livsvigtig en person han er for de seks familiemedlemmer, som han forsørger. Knap så mange tanker skænker han FN's *Global Compact*-principper, selv om han i princippet er en stor fan. Ssuuna Matia høster nemlig dagligt frugterne af deres praktiske anvendelighed.

Som teknisk mekaniker og serviceraådgiver hos autoforhandleren Motorcare i Ugandas hovedstad Kampala var han i august i år blandt de 23 medarbejdere fra Kjær Groups afrikanske datterselskaber, der fik deres livs oplevelse ved at deltage i et særligt undervisningsforløb i Danmark. Det skete som led i det OPP-projekt, Kjær Group selv tog initiativ til kort efter, at Danida åbnede for muligheden. Projektet går i al sin enkelthed ud på at virkeliggøre *Global Compact*-principperne på lokale Kjær Group- arbejdspladser som den i Kampala ved blandt andet at undervise medarbejderne og derigennem gøre dem til ambassadører for de 'bløde værdier' i lokalsamfundet.

- Kjær Group har haft gode erfaringer med Danida igennem PS-samarbejdet (Privat Sektor Programmet, red.), og det var nok en af hovedårsagerne til, at vi overhovedet gik ind i et OPP-samarbejde, siger Palle Maschoreck, som blev ansat af Kjær Group i foråret netop til at tage sig af OPP-projekter.

Men det har ikke været uden problemer.

Alt for benovede

- Vi har begået mange fejl i det her OPP-program indtil nu, og det lærer vi af. Vi har nok i nogle tilfælde fejlbedømt mange af de lokalansattes evne til at kunne forholde sig til store emner som anti-korruption og Global Compact. De flestes hverdag handler mere om simple problemer som at få mad på bordet. Da de 23 medarbejdere fra Afrika kom til Danmark, bad vi dem om at føre dagbog og forholde sig til Global Compact samt at komme med forslag til tiltag på de lokale arbejdspladser. Men mange af dem var simpelthen for benovede og taknemmelige til at svare ærligt. Denne dialog var ellers tiltænkt en stor rolle i vores forsøg på at udvikle de sociale forhold på og omkring arbejdspladsen, siger Palle Maschoreck, der tilføjer, at Kjær Group i visse tilfælde også har kunnet mærke, at Danida har måttet lære undervejs.

- OPP er nyt, og derfor er det stadig svært for Danida at hjælpe os præcis, som vi har behov for. Men vi har mødt stor vilje til at hjælpe fra Danidas side. De har dog måttet erkende, at de ikke har en 'copy-and-paste'-model liggende i skuffen, siger han.

På trods af visse startvanskeligheder har Kjær Group dog set effekten af deres OPP-aktiviteter. De medarbejdere, som deltog i undervisningsforløbet, har nydt godt af den professionelle træning, og mange af dem kan i dag gives et langt større ansvar i det daglige arbejde. For eksempel blev Ssuuna Matia fra

Motorcare i Kampala forfremmet kort efter turen til Danmark. Desuden blev han for nylig nummer fem på verdensplan i Nissans interne mekaniker-konkurrence i tekniske færdigheder.

- Jeg kan bedre forsørge min familie nu og føler virkelig, at jeg er noget værd på mit arbejde. Jeg kan give viden fra mig til dem, der ikke var med i Danmark, og de bliver også motiveret af de muligheder, Kjær Group tilbyder, fortæller Ssuuna Matia.

Både Kjær Group og Danida er så tilfredse med samarbejdet, at de nu er i gang med forberedelserne til det næste OPP-projekt – en målrettet indsats mod hiv/aids blandt alle medarbejdere i Afrika.

Theis Brøgger er journalistpraktikant i Udenrigsministeriets Kommunikationsenhed. thebro@um.dk.

Se også www.unglobalcompact.org

KJÆR GROUP A/S

Kjær Group er en dansk bilforhandler med hovedsæde i Svendborg, men med tilstedeværelse i over 12 u-lande, samt USA, England og Spanien. Kjær Group sælger primært køretøjer til nødhjælpsorganisationer, ambassade- og regeringspersonale, samt internationale virksomheder. Med filosofien 'Love life, love cars, love people' og kåringen til Danmarks bedste arbejdsplads i både 2003 og 2004 ser virksomheden sig selv som de bløde værdiers ambassadører.

Årlig omsætning: ca. 800 millioner kroner.

Danske vindmøller til Filippinerne

Dansker bosat i Filippinerne står bag Sydøstasiens første vindmøllepark, der rejses med støtte fra Danidas Blandede Kreditter.

Af Lars Møller, Filippinerne

15 danske vindmøller fra Vestas skal gøre Filippinerne til et foregangsland i Sydøstasien inden for vindenergi.

Den danske vindmøllepark skyder 70 meter i vejret på nordkysten af hovedøen Luzon, hvor en vedvarende blæst fra Det Sydkinesiske Hav skal sikre en stabil elforsyning til forbrugerne.

Bag vindmølleparken står et filippinsk selskab, *NorthWind Power Development Corp.*, med en dansk maskinmester, Niels Jacobsen, i spidsen. Niels Jacobsen har boet og arbejdet i Filippinerne siden 1993, først for *B&W Scandinavian Contractors*, siden som selvstændig konsulent for flere af Filippinerne mange private el-selskaber.

I Filippinerne producerer elværkerne strøm med kul og olie. Ingen har tidligere seriøst forsøgt at producere vindenergi i stor skala, så med sin danske baggrund kunne Niels Jacobsen se både behovet og muligheden for et vindmølleeventyr på den sydøstasiatiske øgruppe. Der manglede bare en effektivt ledet projektorganisation, der selv kunne realisere de første spadestik til udviklingsprojektet.

Niels Jacobsen tog initiativ til at oprette *NorthWind Power Development Corp.*, der i dag foruden ham selv tæller 11 filippinske investorer. Personligt har Niels Jacobsen investeret både sin egen tid og familiens opsparing i projektet. For ham handler det dog ikke bare om at gøre en god forretning, men også om 'at gøre en forskel', som han siger. 'Så jeg kan se mine børn i øjnene og sige: Det har jeg været med til.'

Det danskproducerede vindkraftværk bliver Sydøstasiens første egentlige vindmøllepark, med en samlet ydelse på 25 megawatt. Til sammenligning producerer de 20 vindmøller i Øresund ud for Københavns havn 40 megawatt. Den samlede anlægspris løber op i cirka 290 millioner kroner, som først og fremmest finansieres gennem Danidas Blandede Kreditter med et kontraktlån på 180 millioner kroner og rentestøtte med mere på omkring 70 millioner dollars.

Som en særlig krølle på finansieringen låner Vestas selv penge til *NorthWind Power Development Corp.*'s egenfinansiering – et favorabelt lån på 8,5 millioner kroner, der skal betales tilbage over fem år.

- På den måde viser leverandøren, at han tror på projektet, siger Niels Jacobsen.

Kontrakten med Vestas inkluderer fem års garanti, service og vedligeholdelse af mølleparken.

Opbakning fra Danida

- Projektet har fra første færd fået en varm modtagelse af Danida og al den opbakning fra Danidas konsulenter, som man kan ønske sig, siger Niels Jacobsen.

Vindmølleprojektet opfylder på flere måder Danidas udviklingsmål. Først og fremmest sætter det skub i udviklingen af en miljørigtig energiproduktion. For det andet er projektet funderet i privatsektoren – gennem samarbejdet med uafhængige private elselskaber.

Og endelig påpeger Niels Jacobsen, at projektet på flere måder er fattigdomsorienteret. *NorthWind Power Development Corp.* garanterer det lokale elselskab i Ilcos Norte-provinsen strøm til fem procent under markedsprisen. Strømmen distribueres gennem områdets kooperative elselskab, der nu kan levere strøm til forbrugerne til tilsvarende lavere elpriser.

Vigtigere er det imidlertid, at vindmøllerne sikrer den nordlige del af Ilcos Norte-provinsen en stabil elforsyning. I dag tilhører området ved Bangui Bay den yderste ende af forsyningsnettet, hvilket betyder et fald i spændingen fra 220 volt ned til 170 volt.

- Med en så dårlig elkvalitet er der ingen, der vil investere i området. Investorerne holder sig væk, siger Niels Jacobsen.

Med anlæggelsen af vindmølleparken, en 57 kilometer transmissionsledning og en transformatorstation er en stabil 220 volt-elforsyning sikret til hele området.

God vind fra alle sider

I Filippinerne har projektet fået fuld opbakning, især fra Energiministeriet. Lokalt støttes vindmølleparken af provinsguvernøren, Ferdinand Marcos Jr., søn af landets mangeårige præsident og diktator Ferdinand Marcos.

Den filippinske afdeling af Verdensnaturfonden, WWF, ser *NorthWind*-projektet som en murbrækker for udviklingen af en decentraliseret og partnerskabsbaseret energiplanlægning. Går alt efter planen, snurrer vindmøllerne allerede fra 1. februar 2005. Vingerne og de 15 møllehuse ankom fra Danmark midt i oktober, mens mølletårnene blev afskibet fra Vietnam.

Når Bangui Bay er udvalgt blandt ørigets utallige kyster, skyldes det de særligt gode vindforhold. Gennem tre år er vinden blevet målt, og et Danida-finansieret studie udpegede i maj 2002 Bangui Bay som den optimale lokalitet ud af syv mulige.

Projektet kom i udbud i juni året efter, og her var kun Vestas og NEG-Micon med i opløbet. NEG-Micon løb med kontrakten. Efterfølgende fusionerede de to virksomheder og blev til det nye Vestas.

En forudsætning for at modtage Danidas blandede kreditter er, at møllerne produceres i Danmark. En anden forudsætning er, at Danidas konsulenter tilknyttes projektet, hvilket for *NorthWind Power Development Corp.* har været fantastisk hjælpsomt. At udbud, regnskabsføring og afrapportering underlægges de danske ministerielle krav til gennemsigtighed, er ligefrem blevet brugt som *benchmarking (parameter)* i et land plaget af korruption.

ASEAN's første CO2-kvoter

Med vindmølleparken bliver Filippinerne det første land i Sydøstasien, der underskriver en kontrakt med Verdensbanken om salg af CO2-kvoter. Det er de såkaldte *Certified Emission Reductions* under Kyoto-protokollen, det vil sige betaling for at skære CO2-udslippet ned.

Den mængde strøm, som de 15 vindmøller i Bangui Bay vil producere, svarer til, at de kul- og oliefyrede værker kan nedsætte produktionen med 75.000 gigawatt timer om året, hvad der svarer til 53.000 tons mindre CO2-udslip om året.

Som aftalt i Kyoto-protokollen kan sådanne CO2-reduktioner sælges på det internationale marked, således at – typisk de rige lande – køber retten til at forurene fra fattigere lande. Handelen sker med Verdensbanken som mellemlid.

NorthWind Power Development Corp. har udsigt til en årlig ekstraintægt 212.000 dollar. En ton reduceret CO2-udslip honoreres med 25 kroner om året, i op til syv år, hvorefter aftalen skal til revision.

Flere Vestas-møller på vej

Vestas bliver utvivlsomt leverandør til projektets næste trin. Fem-syv ekstra møller – også finansieret gennem blandede kreditter – skal efter planen bringe den samlede energiproduktion op på 34-37 megawatt.

Vestas er desuden prækvalificeret (Det vil sige blive udvalgt til at give et tilbud, red.) sammen med tre andre vindmøllefabrikker til at byde på Filippinerne næste vindmølleeventyr – en 40 megawatt vindmøllepark knap 10 kilometer vest for Bangui Bay. Det er det nationale olieselskab *The Philippine National Oil Co.*, der står bag, finansieret af et såkaldt blødt lån fra den japanske regering.

Olieselskabet forudser en udbygning af vindmølleparken til 120 megawatt, hvilket kun er en brøkdel af Filippinerne samlede vindkraftpotentiale, som af Energiministeriet anslås til 70.000 megawatt.

Lars Møller er freelancejournalist.

BLANDEDE KREDITTER

Ordningen for blandede kreditter til udviklingslandene blev etableret i 1993.

En blandet kredit er et lån på eksportkreditlignende vilkår, hvor Danida betaler det meste eller hele renten.

Kreditten kan finansiere danske projektleverancer til udviklingsprojekter i kreditværdige u-lande med en BNI pr. indbygger på maksimalt 2.380 dollars pr. år.

Blandede kreditter er primært etableret med henblik på finansiering af udviklingsprojekter i lande af interesse for dansk erhvervsliv.

Kreditterne øremærkes typisk til såkaldte 'ikke-finansielt levedygtige projekter'.

Tilbagebetalingen indledes efter et halvt år og løber normalt over 10 år.

Blandede kreditter bruges fortrinsvis af virksomheder inden for vand og sanitet, energi, sundhed, miljø og uddannelse.

Siden ordningens start i 1993 har vedvarende energiprojekter tegnet sig for 16 procent af de samlede bevillinger. En del af støtten er gået til at rejse danske vindmøller i Costa Rica, Egypten, Indien, Kina og nu Filippinerne.

Christianit vil sende brugte møller til Filippinerne

En christianit vil renovere brugte vindmøller i Litauen og sælge dem til Filippinerne. Vindmølleforening advarer mod små hvide elefanter.

Tekst og foto: Lars Møller

En gammel christianit er på mærkværdig vis kommet til at spille en rolle i udviklingen af alternativ energi i Filippinerne. Tom Vemmer, der halvdelen af året bor på Christiania, den anden halvdel på en filippinsk ø, har gennem flere år opsat små solcelleanlæg på Mindoro. Hans engagement i alternativ energi vandt ad omveje gehør på præsidentens kontor for alternativ energi – til hans egen store overraskelse.

- En dag sad jeg på balkonen sammen med en flok 'nitter' (christianitter, red.), da telefonen ringede. Det var fra præsidentens kontor, der gerne ville høre, hvad jeg mente om mulighederne for at udvikle små alternative energianlæg i Filippinerne, fortæller Tom Vemmer.

Siden har han flere gange optrådt som rådgiver for Virginia Teodosio fra Filippinerne statslige kontor for andelsudvikling, *Cooperative Development Authority*, der satser på små kooperative elselskaber efter dansk forbillede. Virginia Teodosio stod i øvrigt i spidsen for en danskstøttet kooperativ uddannelse i Ilcos Norte-provinsen i 2000-2003.

Tom Vemmers primære anbefaling lyder på, at Filippinerne skal genbruge danske vindmøller. Det er typisk møller på 150 megawatt eller mindre, som skrottes efter 15-20 år. Til det formål har han allieret sig med en dansk partner, der har arbejdet med vindkraft i blandt andet Litauen.

- Planen er at lade møllerne renovere i Litauen, så de kan sælges til en tredjedel af nyprisen – og stadig holde mange år endnu, siger Tom Vemmer. Han fremhæver, at de billigere møller kan være med til at kickstarte et decentraliseret, privat elmarked med små kooperative interessenter. Desuden er de mindre møller bedre egnet til et land, der ikke har et vejnet til at fragte de store møller.

Advarer mod hvide elefanter

I Dansk Vindmølleforening advarer konsulent Strange Skriver mod at eksportere brugte vindmøller uden en sikker aftale om dansk service og vedligeholdelse. Han siger:

- Det værste, man kan gøre for vindkraften, er at opsætte vindmøller, der står stille, fordi de ikke bliver vedligeholdt, eller fordi gearkassen er slidt ned. Kun de bedste af de 150 kilowatt-møller, der bliver skrottet i den kommende tid, er egnet til eksport, siger Strange Skriver.

En stor del af den filippinske befolkning bor på øer og kyster uden forbindelse til elnettet. Her kan små møller, der kan stå alene, blive et væsentligt alternativ til dieselgeneratorer. Små møller til Den Tredje Verden er imidlertid en upåagtet niche inden for vindmølleindustrien.

- Det er en ny niche, der skal løbes i gang, og det kan meget vel ske gennem Danida-projekter, siger Strange Skriver.

To danske selskaber vil sælge små møller til den tredje verden. *Gaia Wind* tilbyder en 11 kilowatt-hustandsmølle. Den første er netop solgt i Sydkorea, hvor den skal tilsluttes elnettet, og to møller er ved at blive solgt til Afrika.

Det mindre selskab *Genvind* har udviklet en 20 kilowatt-mølle specifikt til montering og vedligeholdelse i den tredje verden. Møllen kan producere 50.000-100.000 kilowatt-timer om året, hvilket er nok til et par gårde i Danmark eller en hel landsby i den tredje verden.

Møllerne kan produceres på en almindelig veludstyret maskinfabrik og kan på den måde være med til at skabe arbejdspladser i den tredje verden.

Se mere på: www.mixed-credits.dk

KRIG ÆDER SJÆLE OP

Alexandra Fuller har været på rejse med en hvid krigsveteran fra Zimbabwe. Det er der kommet en stærk antikrigsbog og et hudløst ømt Afrika-portræt ud af.

Af Gretelise Holm

Kun den døde oplever krigens slutning.

Forfatteren Alexandra Fuller dedikerer dette Platon-citat til de to hvide krigsveteraner fra den rhodesiske borgerkrig (1966-80), som er nøglepersonerne i hendes nye bog: *Krigens dæmoner*.

Kun den døde soldat oplever krigens slutning. For inden i de overlevende raser krigen videre trods alle formelle politiske fredsslutninger. Krig æder sjæle op. Har man deltaget i krigens grænseoverskridende ondskab, får man sjældent fred, og den indre borgerkrig manifesterer sig gerne som social utilpassethed, voldelig adfærd, fortvivelse, misbrug, desperation eller regulært vanvid.

Alexandra Fuller, der bragede ind på de internationale bestsellerlister med Zimbabwe-barndoms-erindringsromanen *Lad os ikke gå i hundene i aften*, følger i sin nye bog den hvide krigsveteran, som hun kalder 'K', på en slags sjæle-safari. Hun træffer ham, da hun besøger sine forældre i Zambia, og de rejser sammen og opsøger de steder, hvor K i sin tid dræbte og torturerede sine (eller regeringens) fjender.

Alexandra Fuller har flere formål med projektet: Hun vil skrive professionelt, hun vil forstå, hvad der skete, mens hun var barn i Zimbabwe, og hun vil have såvel K's som sine egne krigsdæmoner frem i lyset, hvor de kan bekæmpes. Forløsning gennem en slags fællesterapi, der samtidig skal resultere i litteratur: En soldat krydser sit spor med en personligt engageret forfatter ved sin side.

K har også blandede formål: Han, der efter et halvt liv med krig, vold og druk, nu er blevet en genfødt kristen, har et voldsomt behov for at læse de onde minder af (og – får denne læser en mistanke om – gøre sig interessant!). Den smukke og vilde mand, som er mærket på krop og sjæl af sine grusomme handlinger, indvilger nemlig også i at deltage i den pinagtige erindringsodyssé, fordi han har forelsket sig i forfatteren, som kommer fra Amerika, hvor hun er gift og har to børn.

De to rejsekammeraters forskellige formål indebærer i sig selv en psykologisk konflikt, som eksploderer hen mod slutningen.

Alexandra Fullers hudløst ømme, ærlige, varme, rammende og morsomme beskrivelse af natur, steder og mennesker på rejseruten fra Zambia gennem Zimbabwe til Mozambique kan få det til at suge af længsel i enhver, der har fået Afrika under huden. Man lugter, hører og ser det hele for sig. Alene af den grund må bogen stærkt anbefales. Det er ren kærlighed til kontinentet – uden hykleri og romantisering.

Man kan vælge at læse *Krigens dæmoner* som en bog om en krig i Afrika, men man kan også vælge at læse den som en bog om, hvad krig generelt gør ved mennesker – hvad enten de er aktører (som K) eller vidner og klakører (som barnet Alexandra Fuller):

'Da det hele var forbi, stod man tilbage med soldater, som uanset farve og politisk overbevisning i billedlig forstand var hjemløse ... som de skyldbetyngede overlevende efter en naturkatastrofe ... Mennesker, der har forårsaget smerte, der har forvoldt ødelæggelse, der har oplevet smerte og er blevet ødelagt. Mennesker, hvis ord for det at slå ihjel afspejler den skødesløshed, med hvilken de har lært at betragte handlingen: Slagte, udrense, pløkke, nakke, fjerne, plaffe, jorde, nedlægge, ondulere, ordne, udradere,' skriver Fuller.

Eller som K forklarer det:

'Jeg siger dig, hvis der var et krigsforbrydertribunal, ville hver og én af os – på begge sider, de sorte var ikke et hak bedre – hele banden ville fandeme blive anklaget for mord.'

Sådan er krigen, og det kan vi måske godt trænge til at blive mindet om her i et land, hvor vi tager det naturligt, at vore besættelsesstyrker i Irak kun bruger deres dødbringende våben i godhedens tjeneste.

Gretelise Holm er journalist og forfatter og har været bosat i Zimbabwe. Her foregår anmelderens roman 'Mercedes-Benz syndromet', som Zentropa Film for nylig har købt filmrettighederne til.

Krigens dæmoner

(originaltitel: 'Scribbling the Cat').

Lindhardt & Ringhof.

267 sider, 299 kroner.

Scribbling the Cat kan også købes hos www.amazon.co.uk, hvor den koster £10,19 (plus forsendelse).

Positiv

Millioner af mennesker i den fattige verden lever med dødsdommen hiv. Journalisten Kim Faber zoomer ind på en enkelt af dem – Esther fra Uganda.

Af Morten Seifert

Esthers Bog er beretningen om 30-årige Esther, én blandt verdens millioner af hiv-smittede. Det er en positiv historie om livet på trods. Esthers mand er i øvrigt også hiv-positiv. Og måske hendes fire børn. De er bare ikke blevet testet endnu.

Overalt sætter hiv og aids sit præg på Uganda, hvor Esther lever. Samfundet er inficeret.

Og vi andre kan næppe fatte det, men livet går videre.

Kim Faber fremlægger ikke de ufattelige statistikker over sygdommen, der løber løbsk i det meste af verden. Eller det absurde faktum, at vi de sidste 10 år har haft dræberen under fuld kontrol i den vestlige verden og lader *de andre* om at dø.

I stedet zoomer han ind på en enkelt skæbne: Esther. Og Esther overlever ikke bare med hiv. Hun lever. Hun har drømme og ønsker for sig selv, sin fremtid og sine børn.

Kim Faber har fulgt Esther i flere korte perioder. Det er blevet til en række interviews og reportager i dagbladet Politiken, nu samlet i *Esthers Bog*. Mellem kapitlerne om Esther har Kim Faber indflettet tre interviews med nøglepersoner i den internationale kamp mod aids. Herigennem giver han det globale perspektiv på sygdommen.

Men først og fremmest stiller han skarpt på Esthers afrikanske hverdag.

Esther fungerer fysisk normalt, men af en 30-årig at være gør hun sig mange tanker om døden. Der er medicin, der skal tages, og undersøgelser hos lægen.

Men der er også far og mor. Der er det lille stykke jord, hun har købt til sine børn. Her vil hun bygge et hus til dem for at sikre dem, når hun snart selv er borte.

Der er ægteskabet, som skranter. Fortielser og frustration. Bevidstheden om, at det er Esthers mand Michael, der har smittet hende og måske også dødsstemplet børnene, tager hårdt på den lille familie.

Kim Faber fokuserer på Esthers stålsatte vilje til en anstændig hverdag. Uanset hvor kort tid der måtte være tilbage. I et enkelt og præcist sprog formidler han livskraften midt i katastrofen.

Kim Faber forsøger ikke at trænge ind i Esthers sjæl eller skabe et spændende portræt. Esther er almindelig. Og det er naturligvis en del af pointen; det kunne have været dig eller mig. Vi er blot født et heldigere sted på kloden. Men det er også et problem for fortællingen. For den bliver ikke rigtig interessant.

For den, der kender til Afrika, er der også lidt rigeligt med beskrivelser af hverdagsliv. Iagttagelser, som det er fristende at skrive om for den, der besøger kontinentet første gang.

Thomas Borberg har taget bogens alt for få fine sort-hvide billeder. Flere billeder kunne med fordel have erstattet noget af hverdagsbeskrivelsen.

Det er først og fremmest bogen om, hvad der får almindelige mennesker til at insistere på liv og værdighed mod alle odds.

Dén lille historie formidler Kim Faber let og usentimentalt.

Morten Seifert er cand. scient. i geografi og har arbejdet med udviklingsbistand i 12 år.

Danmark – fra blød banan til hård banan

Udenrigsministeriets nye Afrika-analyse er fremragende. Men den understreger, hvor besynderligt det er, at Danmark omlægger sin samlede internationale politik væk fra bløde, civile og over til hårde, militære sikkerhedsindsatser.

Af Knud Vilby

Med en sammenhængende Afrika-analyse lægger Udenrigsministeriet op til nyformulering af dansk Afrika-politik. Analysen understreger, at politikken må omfatte både udviklingspolitik, handelspolitik, sikkerhedspolitik og traditionel udenrigspolitik. Afrikas nye potentiale belyses, men også de vældige udfordringer.

Det er et spændende dokument og en god illustration af Danmarks forudsætninger for at gennemføre en sammenhængende politik. Der er indsigt og erfaring, og Danmark har en troværdighed, som gør, at en langsigtet indsats giver mening.

Der er muligheder for, at vi vil komme til at se et Afrika med fremgang og mindre fattigdom. Men analysen viser også, at Afrika kan blive præget af endnu større konflikter, som tillige vil ramme vores verden på grund af grænseoverskridende krige og øgede flygtningestrømme.

Der er tæt sammenhæng mellem fattigdom, utilstrækkelig landbrugsproduktion og miljømæssig nedslidning. I mange områder af Afrika er forudsætninger for fremgang dårligere end for 30 år siden, fordi der bor langt flere mennesker på mere nedslidte jorder. Det er nemt at udpege områder, hvor udviklingen ikke kan fortsætte, uden at det vil føre til sult og millioner af nye miljøflygtninge.

Uden en stærkt forøget og mere bæredygtig landbrugsproduktion er det umuligt at bekæmpe sult og fejlernæring. Uden bedre uddannelse, ikke mindst af piger, og faldende fertilitet vil problemerne øges i område efter område, og der vil opstå nye konflikter.

Analysen nævner andre årsager til konflikt. Jeg vil kun omtale en enkelt. Globaliseringen har fornyet en global militant islamisk dagsorden. Afrika nævnes som et kontinent, hvor internationale terrorgrupper kan finde sikre tilflugtssteder. Men det nævnes også, at der måske er vækst i religiøs fundamentalisme i Afrika, og det frygtes, at det er muligt at mobilisere unge frustrerede arbejdsløse afrikanske mænd til den islamiske kamp.

Miljømæssig nedslidning, utilstrækkelig fødevarerproduktion, fattigdom, ulighed, polarisering og arbejdsløshed. Hiv/aids-katastrofen. Plus mere religiøs fundamentalisme. Det er en farlig cocktail.

Jeg har under rejser i Etiopien og Tanzania det sidste år talt med et væld af mennesker – kristne og muslimer – der uden at sige 'fundamentalisme' fortæller, at konkurrencen mellem religionerne er vokset. Islamisk missionsvirksomhed er øget, og den suppleres i Tanzania med nye muslimske skoler og sundhedscentre. Meget af det er nyttigt for landet. Der er muslimske sundhedscentre med kristne ansatte, så det er bestemt ikke fundamentalisme det hele. Men der er klart en skærpet religiøs konkurrence. Religion har igen fået ny betydning. I øvrigt styrket af stærkt konservativ amerikansk frikirkemission.

Der er ikke tvivl om, at Afrika-opgaven er vanskelig. Men Danmark har forudsætninger for at yde et stærkt bidrag. Derfor er det vigtigt, at Afrika stadig tegner sig for en meget stor del af den samlede danske bistand, at Danmark i Sikkerhedsrådet vil arbejde for en bredere Afrika-politik, og at Danmark indtænker handel og sikkerhed i en samlet politik.

Det er næsten alt sammen positivt. Men så rejser der sig så alligevel et stort fundamentalt spørgsmål, som ikke er diskuteret seriøst i det danske Folketing eller fremlagt i sammenhæng af den danske regering:

Hvordan kan det være, at dansk udviklingspolitik i en så kompleks sikkerhedssituation *omlægges* fra at have sit hovedfokus på blød, civil og bistandsorienteret sikkerhedspolitik i et tæt FN-samarbejde til en langt mere traditionel militært præget stormagtsorienteret sikkerhedspolitik?

Jeg ved, at mange er trætte af at blive ved med at høre det. Men over de sidste år er der sket en dramatisk nedskæring af miljø- og udviklingsbistanden. Den samlede nedskæring er langt større, end de af regeringen hævdede halvanden milliard kroner. Samtidig er det meldt klart ud, at danske militære indsatser uden for Europa skal øges – statsministeren siger fordobles – og der er vedtaget et forsvarsforlig, hvor Det Radikale Venstre sikrede, at der ikke kom én krone i militære besparelser.

Med statsministerens fokusering på udsendelser af soldater følger et krav om, at de militære indsatser skal suppleres af civil bistand, og det betyder, at en del af et reduceret bistandsbudget trækkes over i lande, hvor dansk militær er aktivt. Militærindsatserne styrer bistanden.

I en civil sikkerhedsstrategi er det omvendt. Civile indsatser kan understøttes af FN-besluttede militærindsatser, men behovet styrer bistanden, ikke militæret.

Når Udenrigsministeriet samtidig slår lande som Sudan, Afghanistan og Irak sammen og beskriver dem som 'forandringens trekant', understreges problemet. I Afghanistan fungerer militær og civil bistand kun dårligt sammen, og i Irak fungerer det slet ikke. Den nødvendige indsats i Sudan skulle gerne få en anden karakter.

Samtidig stilles der nye rent danske krav til den reducerede bistand. Ordet 'returprocent' har fået en ny betydning. Nu skal vi ikke blot tælle, hvor mange danske kroner der kommer retur, men også hvor mange afviste asylansøgere der sendes retur til deres hjemlande. Hårdt belastede lande, der ikke lever op til Dansk Folkepartis krav, ønskes straffet.

Nærområdestrategien er et andet nyt tema. Potentialet kan være positivt, men kun hvis temaet knyttes til u-landenes virkelighed og ikke blot til Danmarks, som både Dansk Folkeparti og udviklingsministeren synes at ønske det.

Samlet står vi i en mærkelig situation: Der lægges fremragende papirer frem af Udenrigsministeriet, og vi har de bedste forudsætninger for at lave en sammenhængende politik, som kan gøre en forskel. Analysen viser, at det kan gøres på en måde, der sender et klart signal om, at vi ikke kommer for at genkolonisere, men for at bistå Afrika med at løse reelle problemer og være med til at mindske politiske og religiøse konflikter ved at vise, at en anden fremtid er mulig.

Det er Danmarks potentiale. Her har Udenrigsministeriet en form for kernekompetence. Men samtidig gennemføres der en overordnet udenrigspolitik, som styrker militær og svækker civil indsats. Som tenderer mod at lade de militære indsatser styre de civile. Og som tager udgangspunkt i storpolitiske alliancer, og tænker oppefra og ned – frem for at finde sit grundlag i den virkelighed, der eksisterer i de lande, som skal have ejerskab og styrke til deres egen udvikling.

I 1997 var de årlige udgifter til blød dansk sikkerhedspolitik på samme niveau som danske forsvarsudgifter. Hvert område kostede 15,5 milliarder kroner. I dag, hvor det står lysende klart, at fattigdom, ulighed, miljønedslidning og menneskelig frustration er verdens alvorligste sikkerhedsrisiko, har vi øget militærundergifterne dramatisk, mens bistanden er skåret ned med omkring tre milliarder kroner årligt.

Folketinget har diskuteret begge budgetter, men aldrig samlet. Vi har ikke haft en diskussion af, hvor Danmarks sikkerhedspolitiske kompetencer og muligheder er størst, eller af hvordan danske penge anvendes bedst.

Den nye Afrika-politik kan stadig blive et vigtigt skridt fremad. Men tænk, hvor meget større og bedre skridtet kunne blive.

Knud Vilby er journalist og tidligere formand for den danske Unesco-komité, Mellemløst Samvirke og Dansk Forfatterforening. Han er netop hjemvendt fra Etiopien.

knud@vilby.dk

Læs også artiklerne side 7.

HALVDELEN BOR I BYER

En ny FN-rapport viser, at halvdelen af verdens befolkning bor i byer, og at det tal i år 2030 vil være steget til hele 60 procent. Det svarer til fem milliarder mennesker. Urbaniseringen øges stadig, og det samme gør koncentrationen af fattige i enkelte områder, der ofte er rene ghettodannelser. Den øgede tilflytning til byerne giver økonomiske fordele, eksempelvis ved at tilføre arbejdskraft, men den betyder også et større pres på befolkningen og myndighederne, skriver den norske avis Bistandsaktuelt. /JC

MERE DANSK STØTTE TIL DARFUR

Danmark giver 8,5 millioner kroner i ekstra støtte til at få løst krisen i Darfur. 4,5 millioner går til Den Afrikanske Unions observatørmission i Darfur, der arbejder på at overvåge våbenhvilen mellem Janjaweed-militsen og regeringen på den ene side og oprørsbevægelserne på den anden. Våbenhvilen er

gentagne gange blevet brudt, og konflikten har kostet op mod 70.000 mennesker livet, og omkring 1,5 million er på flugt. Observatørmissionen udvides gradvist til 3.320 personer, herunder 2.341 soldater og 815 politifolk – inklusive den danske vicekriminalkommissær Erik Kjærgaard-Jensen, der er udsendt gennem Det Internationale Humanitære Beredskab. Danmark bevilger også fire millioner kroner til FN's uafhængige kommission, der undersøger overtrædelser af menneskerettighederne i Darfur. /PK

NORGE ØGER BISTANDEN MED 10 PROCENT

Den norske regering har fremlagt sit forslag til næste års statsbudget, og det olierige Norge har ikke i sinde at være fedtede med pengene til verdens fattige lande. Med en stigning på hele 10 procent i forhold til året før vil Norge nu sætte bistanden op til 16,6 milliarder norske kroner. Stigningen vil især omfatte midler til Verdensbanken og humanitær bistand til de dårligst udviklede lande i verden. Støtten til de fleste større FN-organer forbliver på nuværende niveau, med undtagelse af UNICEF, som fremover vil modtage færre penge fra Norge. /TB

HVERDAGENS KORRESPONDENTER

Morgenavisen Jyllands-Posten har udvalgt 15 såkaldt almindelige danskere, som nu er rejst ud til Danidas 15 programsamarbejdslande for at bo privat i en familie, som de på forhånd har noget tilfælles med – enten fagligt eller fritidsinteressemæssigt. De danske ambassader har været med til at udvælge værtsfamilierne. I tre uger fungerer danskerne som en slags u-landskorrespondenter, og frem til 3. december er de dagligt på nettet for at føre dagbog på projektets officielle hjemmeside www.3uger.dk, som desuden indeholder en masse information om de 15 u-lande. Efter rejsen vil de 15 danskere skrive artikler til Jyllands-Posten og holde foredrag rundt om i Danmark. /TB

BILHARZIOSE LABORATORIET 40 ÅR

Dansk Bilharziose Laboratorium kan i denne tid fejre sin 40 års jubilæum. Da forskningsinstitutionen i Charlottenlund blev grundlagt i 1964 var fokus på tropesygdommen sneglefeber (bilharziose). I dag forsker det Danida-støttede DBL også i en række andre tropesygdomme såsom elefantsyge (filariasis), malaria og indvoldsorm, og skifter derfor nu navn til *DBL - Institute for Health Research and Development*.

/sk

BILATERALE LANGTIDSRÅDGIVERE

Cand.pæd.psyk. Jannik Beyer, 54, er kontraktansat som rådgiver ved Uddannelsessektorprogrammet i Bhutan med tjenestested i Paro.

Cand.agro. Niels Bonnerup, 58, er kontraktansat som chefrådgiver ved Landbrugssektorprogrammet i Bangladesh med tjenestested i Dhaka.

Dr. MD Johannes Henricus Hubertus Borg, 48, er kontraktansat

som seniorrådgiver ved District Based Health Project i Kenya med tjenestested i Mombasa.

Lærer Marianne Christensen, 55, er kontraktansat som seniorrådgiver ved Uddannelsessektorprogrammet i Mozambique med tjenestested i Quelimane.

MBA Peter Jørgensen, 43, er kontraktansat som chefrådgiver ved Vandsektorprogrammet i Kenya med tjenestested i Nairobi.

MULTILATERALE JUNIORRÅDGIVERE

Cand.scient.pol. Louise Agersnap, 32, er udsendt til USA som Junior Professional Officer (JPO) for United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) med henblik på at arbejde med tidlig varsling og beredskab i forbindelse med uforudsete hændelser.

Cand.scient.pol. Cecilie Brøkner, 30, er udsendt til Tanzania som Junior Professional Officer (JPO) for EU med henblik på at arbejde med emner som politik og god regeringsførelse.

Cand.scient. Lis Kortermann Christensen, 30, er udsendt som Junior Professional Officer (JPO) til EU-kommissionens delegation i Managua, Nicaragua med henblik på at arbejde med emner som decentraliseret samarbejde og NGO-finansiering.

Cand.scient.pol. Jenni Christensen, 30, er udsendt til Bangladesh som Junior Professional Officer (JPO) for EU med henblik på at arbejde med økonomiske, politiske og handelsrelaterede emner.

Cand.scient.soc. Lena Hothes, 31, er udsendt til USA som Junior Professional Officer (JPO) for United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) med henblik på at fungere som Assistant Policy Officer.

Cand.scient.soc. Michael Justesen, 26, er udsendt til USA som Junior Professional Officer (JPO) for International Bank of Reconstruction and Development (IBRD) med henblik på at arbejde i afdelingen for Poverty Reduction and Economic Management (PREM).

Cand.mag. Simon Bojsen-Møller, 28, er udsendt til Jordan som Junior Professional Officer for EU med handelspolitik og industriel udvikling som arbejdsområde.

Cand.negot. Anne-Marie Roed, 29, er udsendt til Kenya som Junior Professional Officer (JPO) for United Nations Office for Project Services (UNOPS) med henblik på at arbejde med fattigdomsbekæmpelse og landbrugsudvikling.

Cand.scient.adm. Ulrik Birk Petersen, 29, er udsendt til Burkina Faso for EU med henblik på at arbejde i den Økonomiske og Sociale Sektion.

Cand.scient.pol. Line Urban, 28, er udsendt til Nepal for EU med henblik på at arbejde med en række EU-finansierede aktiviteter.

MULTILATERALE SPECIAL ASSISTANTS

Cand.jur. Astrid Ruge, 37, er udsendt til Tanzania for International Bank of Reconstruction and Development (IBRD) med henblik på at fungere som Special Assistant for landedirektøren.

UDENRIGSMINISTERIET

M.Sc. i International Politik og cand.merc. Peter Rasmus Grue Christensen, 26, er ansat som fuldmægtig i Udenrigsministeriets kontor for Mellemøsten og Latinamerika. Her skal han arbejde med Det Arabiske Initiativ. Peter Rasmus Grue Christensen har tidligere arbejdet for tænketanken Oxford Group og menneskerettighedsorganisationen Humanity in Action.

M.Sc. i Theory and History of International Relations og cand.mag. Tue Krarup-Pedersen, 32, er ansat i Udenrigsministeriet kontor for FN og Verdensbanken, hvor han skal arbejde med EU's udviklingspolitik samt handel og udvikling. Tue Krarup-Pedersen kommer fra en stilling ved Europa-Kommissionens Delegation i Ungarn.

Cand.scient.pol. Christian Brix Møller, 29, er ansat som fuldmægtig i Udenrigsministeriets Asien-kontor, hvor han vil komme til at arbejde med det sydlige Asien. Christian Brix Møller har tidligere arbejdet for Det Radikale Venstres folketingsgruppe som politisk konsulent på udenrigs- sikkerheds- og forsvarspolitik.

Cand.merc.int. Vibeke Sandholm Pedersen, 34, er ansat som fuldmægtig i Udenrigsministeriets kontor for FN og Verdensbanken. Her vil hun komme til at arbejde med international ligestillingsstrategi. Vibeke Sandholm Pedersen har tidligere været udsendt til Bolivia for UNODC og til Nicaragua for UNDP.

Journalist David Trads, 37, er ansat som rådgiver for ungdomsindsatserne under Det Arabiske Initiativ. Hans arbejdsopgaver vil blandt andet blive at udarbejde et idékatalog over mulige projekter på ungdomsområdet samt indsamle informationer om ungdomsorganisationer i Mellemøsten. David Trads kommer fra en stilling som chefredaktør for dagbladet Information.

Cand.scient.pol. Mette Trudsø, 26, er ansat som fuldmægtig i Udenrigsministeriets Afrika-kontor. Her skal hun blandt andet arbejde med udviklingspolitik og konflikter i Vestafrika. Mette Trudsø kommer fra en stilling som fuldmægtig i Århus Amt.

NGO'ER

Agronom Morten Holm van Donk, 29, er udsendt til Zambia for Mellemfolkeligt Samvirke. Morten Holm van Donk skal støtte en lokal landbrugsorganisation med at opnå en bæredygtig landbrugsproduktion. Derudover skal han arbejde med at øge lokale landmænds indflydelse.

Sygeplejerske Merete Engel, 34, er udsendt til Darfur i Sudan for Læger uden Grænser (MSF). Her skal hun arbejde med ernæringsprojekter i regionen. Merete Engel har tidligere været udsendt til både Afghanistan, Etiopien og Liberia.

Shipping- og speditjonsuddannede Birgitte Munch Eriksen er ansat som katastrofekoordinator for Folkekirkens Nødhjælp. I denne egenskab vil Birgitte Munch Eriksen blandt andet få til opgave at koordinere Folkekirkens Nødhjælps arbejde i Darfur-provinsen i Sudan. Birgitte Munch Eriksen har tidligere været ansvarlig for Dansk Flygtninge Hjælps program i Nordkaukasus-regionen og koordinator for Dansk Røde Kors' psykosociale program i Bam, Iran.

Bygningskonstruktør Jørgen Eriksen, 35, er udsendt til Liberia for Læger uden Grænser (MSF). Her skal han lede renoveringen og færdigudbygningen af Redemption Hospital i hovedstaden Monrovia.

Sygeplejerske Randi Jensen er udsendt til Darfur i Sudan. Her skal hun koordinere Dansk Røde Kors' sundhedsarbejde i den sydlige del af Darfur-provinsen.

Cand.scient.pol. John Nordbo, 42, er udnævnt som formand for u-landsorganisationen Ibis. John Nordbo har i syv år været koordinator for netværket af miljø og udviklingsorganisationer '92-gruppen Forum for Bæredygtig Udvikling'. John Nordbo forsætter som koordinator for '92-gruppen'.

Cand.scient.pol. Trine Pertou Mach, 35, er ansat som kortidskonsulent for Mellemfolkeligt Samvirke. Hendes arbejdsopgaver vil blive at udarbejde en strategi for partnerskaber på civilsamfundsområdet i den arabiske verden. Trine Pertou Mach kommer fra en stilling som projektleder i Verdensnaturfonden.

Dødsfald

Hfv. minister, professor, dr.oecon. Poul Nyboe Andersen døde fredag 5. november 2004. Han blev 90 år. Nyboe Andersen vil i en u-landssammenhæng især blive husket som U-landsstyrelsens første formand fra 1962 til 1968. Han nåede også at være formand for FN's Komité for Teknisk Bistand i 1963. Nyboe Andersen var Danmarks økonomi- og handelsminister i VKR-regeringen fra 1968 til 1971.

Hos troldmandens lærling

Af Jesper Strudsholm

Mateso Mwandulami kører i en hurtig bil med rapmusik på swahili pumpende på stereoanlægget. Hans hvide T-shirt under den sorte designerjakke ville gøre sig på ethvert internationalt diskotek. Men når han taler, forvandler den 23-årige playboy sig til troldmandens lærling.

Fra spæd fik han en særlig medicin, der angiveligt gør ham i stand til at dræbe kyllinger og mennesker ved at pege på dem. Og hvis han lige kan få nogle minutter til at spørge sin far om lov over mobiltelefonen, vil han gerne demonstrere sine evner. På en høne, forstås. For vi er jo hans gæster.

Faderen betragter sig selv som Tanzanias stærkeste heksedoktor. En farlig mand, der ifølge egne angivelser kan give folk hiv og engang forvandlede en tasketyv i Dar es Salaam til en gris. Men i dag er faderen bortrejst for at tilse arbejdet med en ny filial i hovedstaden. Så i stedet viser Mateso Mwandulami rundt på familiens klinik i Tanzanias vestlige højland.

Her skal alle traditionelle forestillinger om heksedoktorer i røgfylde, lerklinede hytter parkeres ude i den velvoksne indkørsel. Inden for murene ligger en forvirrende labyrint af sengestuer, overdækkede gangarealer og en stor stue, hvor Mwandulami sidder midt i en spraglet samling af nips og kitsch og taler om trolddom i stordrift.

Familien har sit eget hospital med omkring 400 senge og filialer i en række større byer over hele Tanzania. Urtemedicinen fabrikeres i sækkevis på et monster af en motoriseret kværn.

- Vi har en helbredelsesprocent på over 95, siger Mwandulami, der først for et par år siden valgte at træde i faderens magiske fodspor. For da han gik ud af skolen som 15-årig, ville Mwandulami hellere lave forretning. Da han havde handlet med hakker, mel og sæbe i et par år, blev der råd til den store satsning: En tur til Dar es Salaam, hvor han købte 16 kasser med bilradioer og anden elektronik. Da han vågnede morgenen efter hjemkomsten, fungerede intet af det.

Var det mon faderen, der havde forhekset hele molevitten?

- Det overvejede jeg aldrig – for han havde jo hjulpet mig med at få gang i mine forretninger, siger han.

Men Mwandulami tog oplevelsen som et sikkert tegn på, at hans fremtid var som heksedoktor.

Naturens mirakler

Siden vi nu taler om forretning, når vi frem til, hvad vi i virkeligheden er kommet for at tale om: aids. Tanzania er fuld af forfærdelige historier om heksedoktorer, der for store summer har givet deres hiv-positive patienter falske og indimellem livsfarlige råd.

- Vi advarer altid vore patienter om, at der er mange svindlere på markedet, siger Mwandulami. Hvorpå han fortæller om tre eksempler på, at tidligere hiv-positive patienter – laborietestede før og efter – er blevet negative efter faderens behandling.

Altså en kur mod aids. Og dermed en verdenssensation. Så hvorfor har verden ikke hørt om det?

- Vi forsker stadig. Og vi vil ikke markedsføre medicinen, før den er perfekt, fastslår han.

Men rygter må vel have bredt sig lokalt?

- Der er rygter. Mange af vores patienter kommer, fordi de har hørt om helbredelsesmulighederne, siger Mwandulami.

- Er der en risiko for, at rygterne om helbredelse kan gøre folk mindre forsigtige, når de har sex – og holder op med at bruge kondomer?

- Det er et problem. Det er grunden til, at vi ikke har gjort reklame for vores medicin. Det er ikke os, men patienterne, der skal fortælle nyheden. Verden har endnu ikke set en kur. Men vores plan er at præsentere patienter, der kan sige, de er helbredt. Derfor er vi begyndt at opbygge dokumentation, forklarer han.

I skumringen i Mwandulamis plyssofaer er det nærliggende at afvise den slags som bragesnak. Men medicinalhistorien er fuld af historier om præparater, der blev opdaget ved et tilfælde. Malaria-medicinen kinin – som naturfolk i de sydamerikanske regnskove først udvandt af bark – er blot et enkelt eksempel.

Ugen før vores besøg hos Mwandulami bragte nyhedsmagasinet *New African* historien om en læge fra Cameroun, hvis research til en hiv-vaccine angiveligt er blevet stjålet af en amerikansk medicinalkoncern. I samme land finder man en bredbladet plante, der har vist sig at være effektiv mod hiv – men desværre også indeholder en gift, der slår andre celler ihjel. Så giften skal fjernes, før man kommer videre med en kur mod aids.

En hønes død

I Tanzania tager sundhedsministeriet heksedoktorerne og andre alternative behandlere så alvorligt, at ministeriet har oprettet en særlig afdeling til at fremme samarbejdet. I byen Tanga får nogle hiv-positive patienter på det offentlige sygehus urtemedicin fremstillet af heksedoktorer.

Men trods positive erfaringer med at bremse infektioner og stoppe patienternes vægttab understreger alle i Tanga, at urtemedicinen kun virker mod følgesygdommene. Det er ikke en kur mod hiv og aids. Og vores indgroede skepsis over for Mwandulamis succes på dette område synes at give ham behov for at stive sig selv og sine evner af. Så samtalen skifter spor:

- Jeg er også god til heksekraft. Jeg kan dræbe et menneske eller en høne ved at pege på dem, siger han.

Hvor mange mennesker har han slået ihjel?

- Otte. Landevejsrøvere, gangstere. I starten var jeg en hidsigprop – jeg har dræbt så mange, fordi jeg ikke var moden. Nogle gange dræbte jeg folk, fordi de grinede af mig og ikke troede på mine evner. Nu respekterer folk mig. Så jeg har ikke længere brug for at bevise det, erkender Mwandulami.

Hvad siger politiet?

- Ingenting. For jeg rørte jo ikke personer. Og siden myndighederne ikke tror på heksekraft, var det ikke noget problem, svarer han.

Så kan vi få en demonstration – på en høne?

Mwandulami ringer til sin far, der siger ja og beder ham bruge en kort, tyk stav til eksperimentet. En høne bliver hentet, og mens den hylér i vilden sky, binder Mateso Mwandulami dens ben sammen. Hønen er stadig i live, da han lægger den på gulvet i garagen og under intens koncentration peger på den med staven. To gange skrider hønen og rør på sig. Så bliver der stille, uden Mwandulami har rørt hønen.

- Den er færdig, siger han. Jeg afslår pænt hans tilbud om at lamme mit ben, selv om han garanterer, at han nok skal fikse det igen bagefter.

- Vi forsøger ikke at skjule noget her. De, der læser dette i Danmark, må gerne forstå, at der er folk i Afrika, der har forstand på mørkets kræfter, siger troldmandens lærling.

Vi har det hele på video. Levende høne, tryllestav, død høne. Men Mwandulami har endnu ikke markedsført sin kur mod hiv. Så hvad skal man tro?

Jesper Strudsholm er Politikens Afrikakorrespondent og er okkult medarbejder for Udvikling.

Ny cd-rom om 2015 Målene

Kunne du lide artiklen om troldmandens lærling her på siden?

Så var det måske en idé at bede om Danidas nye undervisnings-cd-rom, der sætter ansigter og perspektiv på 2015 Målene.

Det gøres med en samling spændende portrætter fra Tanzania, skrevet af Jesper Strudsholm.

Cd-rom'en henvender sig primært til gymnasiet og hf og går i dybden med fire af målene: Fattigdom og sult, ligestilling, hiv/aids og globalt partnerskab. De adskillige velskrevne artikler, video-interviews med kilder lige fra lokale indbyggere til danske toppolitikere, samt masser af nyttig baggrundsinformation om både 2015 Målene og om Tanzania betyder, at også fagfolk kan få stor glæde af cd-rom'en.

Interesserede kan gratis bestille den direkte i netboghandelen: www.danida-publikationer.dk eller på telefon 1881.